

Veiledning
til Forskrift om
godkjenning
av foretak for
ansvarsrett
1997

GOF

STATENS BYGNINGSTEKNISKE ETAT

Henvisninger:

Plan- og bygningslov av 14. juni 1985 nr. 77

Forskrifter og veiledninger:

Forskrift om krav til byggverk og produkter til byggverk
Tekniske forskrifter til plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77

Veiledning til forskrift om krav til byggverk og produkter til byggverk

Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker
med veiledning

Forskrift om godkjenning av foretak for ansvarsrett
med veiledning

Forskrift om organisering av sentral godkjenning
med veiledning

Forskrift om konsekvensutredninger etter
plan- og bygningslovens kapittel VII-a

Veiledning

til forskrift om

godkjenning av foretak for ansvarsrett

Forskriften er gitt av Kommunal-
og arbeidsdepartementet
22. januar 1997 nr. 35

Norsk Byggtjenestes Forlag

Haakon VIIs gate 5
Postboks 1575 Vika
0118 OSLO

Trykk og innbinding:

Vardings Trykkeri, Sarpsborg

1. utgave. 5. opplag. 10-97

ISBN: 82-7258-254-6

Pictogrammer:

Gustav Pillgram Larsen

Innholdsfortegnelse	Side
Innledning	5
Kap. I Innledende bestemmelser	7
§ 1 Formål	7
§ 2 Virkeområde	7
§ 4 Foretak og andre som kan gis godkjenning	9
§ 5 Godkjenningsområder	10
Kap. II Krav til foretakenes system	13
§ 6 Generelle krav for oppfyllelse av plan- og bygningsloven	13
§ 7 Kunnskaper om plan- og bygningslovgivningen	16
§ 8 Tilleggskrav for de enkelte funksjonene	17
§ 9 Dokumentasjon for oppfyllelse av systemkrav	19
Kap. III Krav til utdanning og praksis - faglig leder	21
§ 10 Utdanningsnivåer	21
§ 11 Krav til utdanning og praksis innen det enkelte godkjenningsområdet	21
Kap. IV Oppdeling i tiltaksklasser	25
§ 12 Tiltaksklasser	25
§ 13 Tiltaksklasse 1	39
§ 14 Tiltaksklasse 2	39
§ 15 Tiltaksklasse 3	39
Kap. V Lokal godkjenning av foretak mv. for ansvarsrett	41
§ 16 Lokal godkjenning av foretak mv.	41
§ 17 Personlig godkjenning	42
§ 18 Gebyr for lokal godkjenning	43
§ 19 Foretakets opplysningsplikt. Endringer mv	44
§ 20 Tilbaketrekking av lokal godkjenning. Advarsel	44
§ 21 Klage - lokal godkjenning	45
Kap. VI Sentral godkjenning av foretak	47
§ 22 Sentral godkjenning	47
§ 23 Godkjenningens varighet	47
§ 24 Søknad om sentral godkjenning av utøvere for ansvarsrett	47
§ 25 Sentral godkjenning av foretak innen tiltaksområder som behandles etter annen lovgivning	48
§ 26 Foretakets opplysningsplikt om endringer av betydning for den sentrale godkjenningen	48
§ 27 Tilbaketrekking av sentral godkjenning. Advarsel	48
§ 28 Register over foretak med sentral godkjenning	49
§ 29 Gebyr for sentral godkjenning	49
§ 30 Klage - sentral godkjenning	50
Kap. VII Ikraftsetting og overgangsordninger	51
§ 31 Ikrafttreden	51
§ 32 Overgangsbestemmelser	51

Innledning

Denne veiledningen beskriver forskrift om godkjenning av foretak for ansvarsrett. I det vesentlig beskriver veiledningen hvordan forskriften er tenkt å virke. Det som har vært vesentlig ved utarbeidelse av veiledningen er å utdype forskriftens begreper og valg, så langt det er nødvendig for å forstå hva forskriften betyr for større grupper av utøvere.

For den enkelte utøver som søker ansvarsrett er spørsmålet: Hva betyr dette i klartekst for meg og mitt foretak? Og tiltakshaver har på si side tilsvarende konkrete behov. I det vesentlige kan svarene gitt i eller kan avledes av beskrivelsene i forskriften og denne veiledningen. Vi viser særlig til detaljert beskrivelse i veiledningens § 12. Likevel er det klart at den raske og konkrete utdyping som man ønsker å finne for hvert eneste enkeltfag og for hvert eneste foretaksnivå, vil det ta tid å utvikle og det må skje gjennom gjennom praksis. Mangfoldet i byggenæringen er stort og mengden av foretak med faglige kvalifikasjoner er stort. I veiledningen har vi derfor konsentrert oss om de mest sentrale fagene i forhold til det som det er satt av krav til utførelse i den tekniske forskriften. For mer spesielle fagområder gjelder imidlertid de samme prinsippene.

I løpet av våren 1997 vil en første oversikt over funksjoner, fag og klasser, Byggesakskatalogen, bli publisert av Statens bygningstekniske etat. Den vil bli et effektivt hjelpemiddel for foretak som søker godkjenning sentralt eller lokalt. Den vil også bli et effektivt hjelpemiddel for kommunenes skjønn når kommunen skal behandle søknader om lokal godkjenning. Hovedstammen og hovedpunktene i Byggesakskatalogen vil være den inndeling i funksjoner, fag og nivåer som går frem av denne veiledningen. På litt sikt vil Byggesakskatalogen trolig inneholde tre deler:

- en oppdatert versjon av denne veiledningen
- detaljert inndeling av tiltak og foretak etter funksjon, fag, kvalifikasjonskrav, vanskelighet og konsekvens
- liste over godkjente foretak.

Plan- og bygningsloven inneholder ingen bestemmelser som åpner for at den sentrale godkjenningsordningen kan dispensere fra kravene som står i forskriften. Det kan derfor ikke godkjennes foretak gjennom dispensasjon og den sentrale ordningen kan ikke fravike fra reglene.

I den lokale godkjenning, som er obligatorisk i den enkelte byggesak, er det åpnet for at kommunen kan dispensere dersom det foreligger særlige grunner, se plan- og bygningsloven § 7. Sett i forhold til de skjønnsmessige vurderinger som forskriften åpner for, burde det likevel være særdeles lite behov for slike dispensasjoner.

Kap. I Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Godkjenningsordningen har som formål at foretak som på vegne av tiltakshaver påtar seg ansvar for tiltak som faller inn under plan- og bygningsloven har dokumentert tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre tiltak i samsvar med generelle bestemmelser i loven og forskrifter til den.

Godkjenningsordningene for foretak som vil ha ansvarsrett, må ses i sammenheng med endrete regler for slik ansvarsrett. Ansvaret skal plasseres der som feilen måtte oppstå - hos den som har reell mulighet til å unngå eller å rette feil. Oppgavefordelingen i byggesaken skal fremgå av ansvarsoppgaven i søknaden. Godkjenningsordningen skal øke sannsynligheten for at den som er tildelt ansvar, har tilstrekkelige kvalifikasjoner til å gjennomføre slike oppgaver i samsvar med gjeldende byggebestemmelser.

§ 2 Virkeområde

Kvalifikasjonskrav for foretak med ansvarsrett i medhold av § 98 gjelder både for lokal og sentral godkjenning av foretak, se kapitlene V og VI.

1. Forskriften omfatter generell godkjenning av foretaks kvalifikasjoner og kommunal godkjenning av ansvarsrett for oppgaver knyttet til det enkelte tiltak. Forskriften gir regler for hvordan oppgaver knyttet til en byggesak, skal deles i

- funksjoner,
- fagområder og
- tiltaksklasser.

Det betyr at oppgaver som framgår av en ansvarsoppgave må legges til en fagkategori og en tiltaksklasse. En slik framstilling er kalt «tiltaksprofil». Det er ved «tiltaksprofil» en setter kompetansekrav til utøverne i det enkelte tiltaket. Dette er beskrevet nærmere i forskriftens kapittel V.

Utøvere må dokumentere kvalifikasjoner i henhold til foretaksområde og foretaksklasse. Kvalifikasjoner er klassifisert etter reglene beskrevet i kapittel III. Forskriften klassifiserer kvalifikasjoner i tre nivåer som betegnes som foretaksklasser. Dette gjelder krav til kvalifikasjoner hos teknisk ledelse og krav til foretakenes system for å sikre oppfyllelse/bekreftelse av oppfyllelse av vilkår i tillatelsen og kravene i plan- og bygningsloven med forskrifter.

Verktøy for å bestemme tiltaksprofil vil bestå av en katalog – «Byggesakskatalogen» med alle aktiviteter som en byggesak tenkes å bestå av. Disse aktivitetene er delt inn i fagkategorier og tiltaksklasser under hver av funksjonene. Byggesakskatalogen vil utgis og oppdateres av Statens bygningstekniske etat. Første utgave kommer sent på våren 1997.

Tiltaksprofil er bestemt av kontraktsoppbygging som velges for vedkommende prosjekt. Hovedregelen er at de ansvarlige har samme ansvar ovenfor myndighetene som de har overfor tiltakshaver. Hovedsaklig vil det derfor være de som har kon-

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

trakt direkte med tiltakshaver (byggerherre) som vil få ansvar. Hovedentreprenøren vil derfor være ansvarlig overfor bygningsmyndighetene for underentreprenørers oppgaver. Underentreprenører med kvalifikasjoner som ligger innenfor en hovedentreprenørs godkjenningsområde behøver altså vanligvis ikke stå som ansvarlig utførende. Underentreprenører som får tildelt oppgaver utenfor en hovedentreprenørs godkjenningsområde må selv stå som ansvarlig utførende og derfor være godkjent. I det siste tilfellet vil hovedentreprenør kunne ha funksjon som samordner. Etter forskriften kan kommunen kreve ytterligere oppdeling. I slik tilfelle er det aktuelt med særskilt godkjenning for underentreprenør.

Ord og uttrykk

I reglene og veiledningen om godkjenning av foretak for ansvarsrett benyttes en rekke begreper. Her er noen av dem:

Ansvarsområde	Avgrenset del av tiltaket som et foretak har kontrakt om å utføre og som angis i ansvarsoppgaven som sendes kommunen.
Fagområde	Det fag som tiltaket eller del av tiltaket vanligvis hører under. Begrepet brukes også på oppgaver som krever samme type kvalifikasjoner. F eks energiteknisk prosjektering, tømmerarbeid, rørleggerarbeid mv.
Foretaksklasse	Det kvalifikasjonsnivå som er nødvendig for å utføre arbeid i en tilsvarende tiltaksklasse, se tiltaksklasse.
Funksjon	Dette er rollene som den profesjonelle utøver har i byggesaken. Funksjonene er; ansvarlig søker, ansvarlig prosjekterende, ansvarlig kontrollerende for prosjektering, ansvarlig utførende, ansvarlig kontrollerende for utførelse og ansvarlig samordner.
Godkjenningsområde	Angir hva et foretak er godkjent for. Det omfatter <u>funksjonen</u> i byggesaken, <u>fagområde</u> og <u>foretaksklasse</u> .
Tiltaksklasse	Angir en inndeling av tiltak eller del av tiltak i tre nivåer avhengig av vanskelighet og/eller konsekvens av mangler ved tiltaket.
Tiltaksprofil	Samlet beskrivelse av alle <u>funksjoner</u> , <u>fagområder</u> og <u>tiltaksklasser</u> for tiltaket og alle enkeltdele av det. Benyttes for å finne frem til foretak med godkjenningsområder som dekker alle deler i samsvar med oppdeling i ansvarsområder.

2. Foretak gis generell godkjenning for dets kvalifikasjoner gjennom sentral godkjenningsordning som organiseres og drives i henhold til bestemmelser i egen forskrift (forskrift om organisering av den sentrale godkjenningsordningen for kvalifikasjonskrav til foretak for ansvarsrett, ORG).

Godkjenningsbevis fra det sentrale godkjenningsorgan gjelder som dokumentasjon for kvalifikasjoner ved lokal godkjenning. Sentral godkjenning av foretak tilkjenne-

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

gir generelle kvalifikasjoner for å løse oppgaver av en viss vanskelighetsgrad og konsekvens innen en funksjon og fagområde. Sentral godkjenning er en frivillig ordning.

Foretak kan søke godkjenning av kvalifikasjoner i kommunen i forbindelse med den enkelte byggesak uten å ha sentral godkjenning. Kommunal godkjenning av kvalifikasjoner vil ha gyldighet begrenset til det enkelte tiltak.

Godkjenning av ansvarsrett i forbindelse med det enkelte tiltak består i å bekrefte at foretakets kvalifikasjoner, uttrykt ved godkjenningsområde, samsvarer med «tiltaksprofilen» som fastlegges for det enkelte tiltak.

3. Den sentrale godkjenningen åpner for godkjenning av kvalifikasjoner for oppgaver som reguleres av annet lovverk og derfor gis unntak fra søknadsplikt etter plan- og bygningsloven § 93 annet ledd (visse veianlegg, jernbanetekniske anlegg, vassdragsanlegg mv). For slike arbeider kan godkjenningsordningen brukes for å utvelge kvalifiserte foretak med egnet kompetanse på samme måte som autorisasjonsordningen etter entreprenørloven som nå oppheves. Foretak fra andre EØS-land vil ved dokumentasjon fra tilsvarende virksomhet ha anledning til å konkurrere om offentlige anbud i henhold til EU's innkjøpsdirektiv.

4. Tiltakshavere som ønsker godkjente utøvere til å forestå oppgaver med tiltak som bare er meldepliktige etter plan- og bygningsloven, kan søke om tillatelse i stedet for å sende melding. Se forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker.

Dette er særlig aktuelt for landbruksbygninger som både kan bestå av kompliserte oppgaver der skader kan ha store sikkerhets- og miljøkonsekvenser (konstruksjoner med store spenn eller som kan forventes utsatt for store naturlaster eller siloer/gjødselkummer o.l. som ved brudd fører til store konsekvenser for miljø eller bygninger der brann vil få store konsekvenser for menneskers eller dyrs sikkerhet).

§ 4 Foretak og andre som kan gis godkjenning

1. Generell godkjenning for kvalifikasjoner og for ansvarsrett i enkelttiltak gis primært til registrerte foretak, men også til offentlige organer som kan påta seg ansvar overfor kommunal bygningsmyndighet for oppfyllelse av byggebestemmelser.

Dette er aktuelt for statlige og kommunale utbyggere som ønsker å påta seg søker-, prosjekterings-, kontroll-, samordner eller utførende oppgaver. Kommunene kan søke godkjenning for kontrollfunksjoner som de spesielt ønsker å utøve som f.eks kontroll med plassering og utstikking, lednings- og rørarbeider, piper og ildsteder, brannvern o.l. Dette kan være aktuelt for kommuner som har opparbeidet kompetanse innenfor bygningskontroll. Også fylkeskommuner, statlige innkjøpsetater og interkommunale selskaper kan søke godkjenning.

2. Det er innarbeidet en henvisning til enhetsregisterloven § 4 der det fremgår hvilke juridiske personer som registreres. Det stilles her ikke krav om størrelse på enheten.

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

Foretaksregisterloven definerer ikke hva foretak er - men det fremgår at "enkeltmannsforetak" også kan registreres (under fem ansatte).

Foretak må forstås i vid betydning, og ikke bare som registreringspliktige foretak etter lov av 21. juni 1985 nr. 87 om registrering av foretak. Del av offentlig etat vil kunne godkjennes forutsatt at vilkårene her er oppfylt, det vil bli registrert i enhetsregisteret.

3. Det følger av foretaksregisterloven at norske foretak er ethvert foretak med hovedkontor i Norge. Andre foretak er utenlandske. For øvrig skal all dokumentasjon skje på norsk, dansk eller svensk.

§ 5 Godkjenningssområder

1. Foretaks godkjenningssområde

Både ved sentral godkjenningssordning og kommunal godkjenning av kvalifikasjoner gjelder godkjenningen innen et begrenset område. Dette er kalt godkjenningssområde og angir kvalifikasjoner på et visst nivå og fagområde (eller fagområder) til å fylle en eller flere funksjoner i byggesaken.

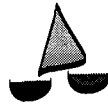
2. Funksjoner som foretak kan godkjennes for

Tiltak som kommer inn under søknadsplikten vil bestå av flere arbeidsoppgaver som kan utføres av en eller flere utøvere. Disse arbeidsoppgavene deles for det første etter de funksjoner som er beskrevet nedenfor. Disse funksjoner tilsvarer for det meste funksjoner som en har ved gjennomføring av arbeider etter kontrakt. Tiltakshaver kan f.eks. ha søker- og samordnerfunksjonen selv. Dette gjelder særlig flergangsbygghever. Dette beskrives nærmere under kapittel IV Oppdeling i tiltaksklasser.

a. Ansvarlig søker

Søkerfunksjonen er delt i fagområder som tilsvarer plan- og bygningslovens inndeling av byggverk; i bygning, konstruksjoner og anlegg. Tekniske installasjoner i eksisterende byggverk er egen søkerområde. Søkerfunksjonen knyttes til kunnskap om hvordan et helt byggverk med omgivende areal eller en hel installasjon skal oppfylle sine funksjoner.

Ansvarlig søker har ansvar for tiltaksprofil, ansvarsoppgave, kontrollplan og skal videreformidle rettingspålegg. Viktige oppgaver er å utforme og å fremme søknaden til kommunen på vegne av tiltakshaver og å sørge for at alle vilkår i rammetillatelsen blir ført videre i prosjekteringen. Fordi søknaden gjelder både ramme- og igangsettingstillatelse, er søker ansvarlig for dokumentasjon av tiltaket frem til alt prosjektmateriale foreligger i kontrollert stand for igangsettelse. For prosjekter der det er flere prosjekterende, vil ansvarlig søker forestå samordning av prosjektering og av prosjekteringskontrollen. Søkere oppgaver fremgår av saksbehandlingsforskriften. Tiltakshaverens prosjekt- eller prosjekteringsleder kan være ansvarlig søker.

b. Ansvarlig prosjekterende

Funksjonen som ansvarlig prosjekterende er delt på prosjekteringsdisiplinene: bygningstegning, bygningsteknikk, konstruksjonsteknikk, VVS, elektro og VAR. For enklere tiltak blir det en sammenslåing av flere disipliner mens det for kompliserte tiltak blir en ytterligere oppdeling. Se nærmere om dette under kapittel IV i veiledningen. Ansvarlig prosjekterende fremskaffer prosjektmaterialet som danner grunnlag for henholdsvis rammesøknad og søknad om igangsettingstillatelse og er ansvarlig overfor tiltakshaver og kommunen for innholdet av de enkelte deler av søknaden.

c. Ansvarlig samordner for utførelsen

Funksjonen som ansvarlig samordner er delt etter objekt på samme måte som søkerfunksjonen. Ansvarlig samordner for utførelsen sørger for at oppgavene som de ansvarlig utførende er tildelt er fullstendige for å dekke funksjoner som tiltaket skal oppfylle, og at det blir utført kontroll i henhold til godkjent kontrollplan av at utførelsen samsvarer med grunnlaget for igangsettingstillatelsen.

Samordneroppgaven kan legges til funksjoner som er vanlige i organisering av byggearbeider. Samordners oppgaver kan være sammenfallende med oppgaven som generalentreprenør som har det totale kontraktsansvar overfor tiltakshaver. Hovedentreprenør som er kontraktsansvarlig for deler av utførelsen, og kan i tillegg ivareta fremdriftskoordinering av sideentreprenører, kan være samordner. En byggeleder ivaretar tiltakshaverens samordneransvar når det gjelder fremdrift, økonomi og kvalitet. Disse oppgaver kan derfor enkelt kombineres med å være samordner på vegne av bygningsmyndighet. Dette gjelder særlig der en har byggherrestyrte sideordnede entrepriser.

d. Ansvarlig utførende

Ansvarlig utførende sørger for at sluttproduktet samsvarer med grunnlaget for igangsettingstillatelsen, at mulige fravik blir dokumentert og godkjent. Til forskjell fra entrepriseretten er det grunnlaget for, og vilkår i, tillatelsen som den ansvarlige utførende skal forholde seg til etter plan- og bygningsloven, ikke tegninger som etter kontrakten.

e. Ansvarlig kontrollerende for prosjektering og utførelse

Ansvarlig kontrollerende for prosjektering sørger for at det foretas kontroll av prosjektmaterialet som er grunnlag for utførelsen i en form, av et omfang og etter metoder som fremgår av godkjent kontrollplan.

Ansvarlig kontrollerende for utførelsen utfører kontroll i en kontrollform, av et kontrollomfang og etter kontrollmetoder som fremgår av godkjent kontrollplan.

3. Fagområde(r) foretak godkjennes for

Fagområde benyttes i to overlappende sammenhenger. Den ene er for å beskrive tiltaket i forhold til de faglige kvalifikasjoner som kreves for å løse dem. Den andre er å beskrive foretaket i forhold det som er nødvendig for tiltaket.

Det enkelte foretakets fagområder kan være mer eller mindre spesialiserte. Foretakets fagområde beskrives av de oppgaver det har godkjente kvalifikasjoner for. Under kapittel IV i veiledningen er det vist oversikt over aktuelle oppgaver innen søking, prosjektering, utførelse og kontroll, se sidene 25, 26, 36 og 37.

Ett foretak kan godkjennes for flere fagområder innen en funksjon. Kvalifikasjoner i utførelse knytter an til hovedmaterialet som brukes i aktuelle konstruksjoner, så som mur, tre, stål etc. Kvalifikasjoner for utførelse av tekniske installasjoner er i hovedsak oppdelt etter funksjoner som installasjonene skal oppfylle.

For utførelse innen fagområdene tre-, betong-, stålkonstruksjoner og murverk i klasse 1 og 2 forutsettes kompetansen å inkludere tilhørende generelle bygningsmessige arbeider med andre materialer som installasjon av monteringsferdige elementer, samt isolering, kledning og tekking, (med unntak av utvendige blikkenslagerarbeider).

Det vises ellers til kapittel IV i veiledningen om fagområder og tiltaksklasser.

4. Foretaksklasse

Foretaksklasse betyr det nivå av kvalifikasjoner foretak har innen en funksjon og fagområde. Det vises til kvalifikasjonskrav til foretaks faglige ledelse i kapittel III.

Kap. II   Krav til foretakenes system

§ 6   Generelle krav for oppfyllelse av plan- og bygningsloven

På samme måte som virksomheter plikter å ha internkontroll for å etterleve bestemmelser i de lover som hjemler internkontrollforskriften, setter denne forskriften krav til at foretak skal ha systematikk som skal øke sannsynligheten for at det endelige resultatet av byggesaken – det ferdige byggverk – får de egenskaper som er nødvendige for å oppfylle dets tiltenkte funksjoner i samsvar med lov og forskrift. Systemkravene er generelle og ikke knyttet til tiltaksklasser/foretaksklasser. Men systemene som sådanne må tilpasses.

Systemkravene i forskriften likner krav til internkontroll. De inneholder også de samme elementer som kvalitetssikring. Forskriften nevner «internkontroll» i betydning virksomhetssystem for oppfyllelse av myndighetskrav. Det anbefales derfor at foretak som allerede har utviklet kvalitetssystem for oppfyllelse av kundekrav, internkontroll for oppfyllelse av HMS-krav i egen virksomhet, også inkluderer system for oppfyllelse av myndighetskrav til byggverk og for å dokumentere krav-soppfyllelse. Det samme gjelder «byggherreforskriften» som legger krav til byggherren, men som i stor grad er rettet mot prosjekterende. Den har arbeidsmiljø og sikkerhet på byggeplassen som sitt virkeområde. Ved dokumentasjon bør man være oppmerksom på at både vanskelighetsgrad og konsekvens skal oppfylles. Internkontroll er først og fremst rettet mot andre typer krav og konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. Det bør derfor særlig legges vekt på nødvendige krav for tilpasning til vanskelighet og konsekvens.

Prinsippene om internkontroll er også anvendt i forskrift om saksbehandling og kontroll. Den ansvarlige utøver gjøres ansvarlig for oppfyllelse av vilkår i tillatelsen og krav som fremgår av plan- og bygningsloven med forskrifter, arealplaner og vedtekter.

a. Organisasjonsplan mv.

Systematisk styring av virksomheten og kvalifisert ledelse øker sannsynligheten for at målet for virksomheten oppfylles. For bygge- og anleggsvirksomhet må en del av kvalitetsmålsetningen være at det oppnås samsvar med byggebestemmelser.

Bedømmelsen av foretakskompetanse skjer bl a på grunnlag av kvalifikasjoner hos faglige ledere. Det vil si de som er fast knyttet til foretaket ved søknads-/fornyelsestidspunkt. Godkjenning kan ikke gis på grunnlag av faglige ledere man vil knytte til seg etter behov som måtte oppstå i framtiden. Det er dog en begrenset mulighet til å få godkjenning på basis av stillingsplan og stillingsinstruks, selv om stillingene ikke er besatt. Ved lokal godkjenning må imidlertid disse forhold være oppfylt.

Med "faglig leder" forstås personell som er bemyndiget av foretakets ledelse til å ta beslutninger av betydning for oppfyllelse av myndighetskrav ved utøvelse av oppgaver i forbindelse med søknadspliktige tiltak.

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

Bakgrunnen for bestemmelsen er bl a. at det må være et visst rimelig forhold mellom antall faglig ledere og øvrig fagpersonell. Foretak må ha et tilstrekkelig antall kvalifiserte faglige ledere til at disse kan ha reelt ansvar for beslutninger av betydning for oppfyllelse av byggebestemmelser. For prosjekteringsforetak anses det rimelig at det ikke er flere enn 10 prosjekterende som arbeider under en faglig leder. For utførelsesforetak kan en ikke tallfeste et forholdstall på samme måte. Det settes derfor krav til foretaket om å presentere en organisasjonsplan ved søknad om godkjenning. I en slik plan må det angis hvilke ansvarsområder de enkelte faglige ledere har.

Foretaket må synliggjøre hvordan myndighet er fordelt til de som har ansvar for byggeprosjekter. Det må foreligge en generell organisasjonsplan som viser hvordan foretaket fordeler ansvar i enkelttiltak og hvordan det sikrer kvalifikasjoner i alle ledd. Det må fremgå at faglig leder har reell mulighet for innflytelse i det enkelte prosjektet.

I den enkelte byggesak må kommunen orienteres om hvilken person av de som utgjør den faglige ledelsen i foretaket som er prosjektansvarlig. Det må da være en forutsetning at denne person er tilgjengelig for kommunen på kort varsel. På forlangende må også kommunen få dokumentert at vedkommende i realiteten er den som tar beslutninger av betydning for oppfyllelse av myndighetskrav.

For noen tekniske fagområder vil det i tiltaksklasse 3 være nødvendig med både ingeniør- og håndverkskompetanse i faglig ledelse. Dette anses f eks tilfellet i en del rørleggerforetak. Det er foretakets eget ansvar å ha mellomledere som vil dekke kvalifikasjonskrav i en lavere klasse. Dette må framgå av organisasjonsplanen.

Selv om organisasjonsplan ikke kreves innsendt ved søknad om godkjenning, har bygningsmyndighetene rett til å føre tilsyn med ansvarsforhold i det enkelte tiltak. Det må derfor oppgis hvor den er å finne og hva dokumentet heter i foretaket.

I mindre foretak kan den ansvarlige leder være faglig leder og samtidig den som forestår oppgaven med prosjektering eller utførelse på byggeplass. Det er innlysende at det da ikke er behov for noen omfattende organisasjonsplan.

Kunnskaper og ferdigheter

Det er foretakets ansvar å sikre nødvendig kunnskaper og ferdigheter hos ledere og operatører i forhold til foretakets godkjenningsområde. Hvordan foretaket setter krav til og bedømmer kvalifikasjoner hos tilsatte må fremgå av foretakets organisasjonsplan.

Det er videre foretakets ansvar at operatører har nødvendige sertifikater der dette er krevet av andre myndigheter.

b. Identifikasjon av gjeldende krav i plan- og bygningslovgivningen for gjennomføring av oppdrag

Det er en forutsetning for at foretak skal kunne oppfylle myndighetskrav, at kravene er synliggjort og forstått på alle ledd i organisasjonen. Foretak må innen sin spesialitet, skaffe seg oversikt over de generelle krav og anvisninger som gjelder, for at overordnede krav oppfylles.

Søker må ha rutiner for å klarlegge generelle og spesielle vilkår for at tillatelse gis, for form og innhold av søknad og søknadsdokumentasjon.

Prosjekterende i de enkelte prosjekteringsdisipliner må ha rutiner for å klarlegge vilkår i byggetillatelsen, oversikt over relevante byggebestemmelser og krav stillet av andre myndigheter og om hvordan disse har betydning for tekniske løsninger.

Utførende må ha rutiner for å klarlegge prosjektmaterialet for riktig utførelse. I forhold til plan- og bygningslovgivningen gjelder dette først og fremst grunnlaget for og innholdet i igangsettingstillatelsen. Foretaket må derfor ha en rutine, til bruk på det enkelte prosjekt (tiltak), for å identifisere kravene og angi hvordan de løses.

På det enkelte anlegg kan de detaljerte kravene fremstilles på en detaljert kontrollplan eventuelt supplert med sjekklister. Det er en oppgave for den faglige ledelse å sørge for at slike rutiner er på plass på det enkelte prosjekt.

c. System for å identifisere, rette opp og hindre gjentakelse av avvik

Begrepet avvik oppfattes forskjellig i ulike sammenheng. I forskriften har en lagt følgende til grunn for forståelsen:

- det er ikke avvik å *fravike* en bestemmelse. Fravik gjøres bevisst og begrunnet. Fravik kan lovlig bare gjøres etter dispensasjon fra vedkommende bestemmelse i medhold av plan- og bygningsloven § 7, eventuelt § 88.
- *feil og mangler* er resultat som ikke samsvarer med krav eller bestemmelser.
- feil og mangler kan skyldes *avvik* fra fastlagt prosedyre, men kan også skyldes at prosedyren er feil i forhold til det en ønsker å oppnå.

Det er viktig at feil og mangler behandles på en måte som myndighet, tiltakshaver og utøver kan være tjent med. Innenfor sitt fagområde må foretaket derfor ha kjøre-regler for hvilke typer feil en vanligvis står overfor:

- hvilke feil en bare uten videre retter,
- hvilke som rettes etter samråd med prosjektansvarlig eller
- hvilke som må meldes til kontrollansvarlig.

Dersom feil og mangel er umulig å rette med rimelig innsats, kan det være aktuelt å foreslå et fravik fra vilkår i tillatelsen eller generelle bestemmelser. Forslaget må ha godkjenning, eventuelt få dispensasjon, fra kommunen og være omforent med tiltakshaver. Anmodning om fravik rettes gjennom søker. Se forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker.

For å øke sannsynligheten for å unngå feil i framtiden, må foretak ha system som identifiserer avvik – finner årsak til at feil eller mangler har oppstått – og retter opp disse avvikene ved enten:

- å se på etterlevelse av foretakets prosedyrer/rutiner eller
- ved å endre disse.

d. Styring av dokumenter

Det har vært anslått at 60 % av feil eller mangler som fører til byggskader skyldes forhold ved programmering, prosjektering eller det at det ikke foreligger prosjekt-

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

materialet som grunnlag for utførelse. Dette er bakgrunnen for at forskriften retter oppmerksomheten mot at det skal foreligge dokumentasjon som kan føres tilbake til vilkår i tillatelsen og generelle bestemmelser. En ønsker å sikre at det er riktige utgaver av dokumenter som blir brukt i enhver fase av byggesaken. Det må også gis kjøreregler for behandling og oppbevaring av dokumenter i prosjektet eller på byggeplass også med tanke på myndighetenes mulighet for innsyn.

Systemkravet innebærer at hvert ledd i prosjekterings- og utførelsesprosessen må registrere alle innkomne dokumenter, utstyre alle dokumenter, tegninger, o a med gyldig identifikasjon – f eks tegningsnummer med angivelse av siste endring, – at en må styre utsendelsen av dokumenter og sørge for å trekke tilbake endrete dokumenter. I prosedyrer for kontroll bør det derfor inngå som standard sjekkpunkt, at en kontrollerer hvilken dokumentasjon en utøver legger til grunn for resultatet eller aktiviteten som skal kontrolleres.

Det må fremgå av tillatelsen hvilken dokumentasjon som skal overleveres til kommunen. Behandling av dokumentasjon som skal forevises, eventuelt oversendes til myndighet, må også fremgå av systemet. Se forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker.

§ 7 Kunnskaper om plan- og bygningslovgivningen

I alle funksjoner, fagområder og klasser må faglig leder ha kjennskap til generelle bestemmelser i plan- og bygningsloven med forskrifter som gjelder planarbeid, tekniske forhold i byggverk, utforming av bygninger, byggesaksbehandling, forhold på byggeplass og forhold til andre myndigheter. Bestemmelser i lover og forskrifter må gjøres kjent og tilgjengelig på alle nivå i foretaket. Dette er en forutsetning for at bestemmelsen i forskriftens § 6 b kan oppfylles.

Faglig leder hos ansvarlig prosjekterende, utførende og kontrollerende må ha kjennskap til generelle bestemmelser, i tillegg til tekniske krav i forskrift som gjelder det enkelte foretakets godkjenningsområder.

Faglig leder hos ansvarlig søker og samordner må ha kunnskap om forholdet til kommunal saksbehandling, samordning av krav, dokumentasjon og kontroll.

Den generelle kunnskap til å forstå og omsette forskriftens krav til utforming av byggverk, forutsettes å ligge i fagopplæringen, respektive den tekniske utdannelsen i de enkelte fagområder. Det er en forutsetning for godkjenning at foretaket kan vise til at faglige ledere har relevante kunnskaper om lov og forskrifter som gjelder foretakets godkjenningsområde. Dette kan gjøres ved henvisning til f eks deltakelse i bransjeinterne kurs e l. Omfanget av opplæring må tilpasses behovet. Det finnes arrangører som arrangerer kurs på 60 - 80 timer og som tar for seg hele plan- og bygningslovgivningen. Disse er sikkert utmerket for de som har oppgaver der omfattende kunnskaper er påkrevet. En annen arrangør tar sikte på ukes opplæring, kombinert med hjemmeoppgaver. Det kan også være bra for vedkommende gruppe. De korte informasjonskursene på 2 - 3 dager, som har tatt for seg alle nye regler, vil trolig være for enkle og komprimerte til å dekke behovet for de aller fleste funksjoner, men kan være nyttige som en første innføring.

Gjennom systemkrav i forskriftens § 6 b, må foretak ha system som gir oversikt over bestemmelser som gjelder generelt innen godkjenningsområdet og hvordan en sikrer seg at bestemmelser som gjelder det enkelte tiltak – f eks vedtekter, reguleringsbestemmelser, vilkår i tillatelsen mv – gjøres kjent og tas til følge.

§ 8 Tilleggskrav for de enkelte funksjoner

Oppgaveløsning skal fremgå av rutiner

Verdiskapningen innen de respektive godkjenningsområder vil til dels være regulert av standardiserte bestemmelser og til dels betinget av fagtradisjoner eller «firmastandarder» skrevne eller uskrevne. Til sist avgjøres resultatet i stor grad av operatørens opplæring og erfaring.

Foretaket må beskrive hvordan det løser oppgaver som er typiske innen dets godkjenningsområde. Prosedyrer og rutiner i et kvalitetssystem vil normalt oppfylle kravet. En kan vise til disse ved utarbeidelse av kontrollplaner i henhold til kapittel V i forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker.

Det må være referanse til generelle krav som stilles til oppgaven, metoder og utstyr som anvendes og hvordan en kan sikre og bekrefte riktig resultat. Det bør også angis rutiner for ansvarsfordelingen for oppgaven i foretak og i prosjekt.

Krav kan gis på ulike detaljeringsnivå. Den enkelte leder og operatør må vite hvordan kravene “oversettes” til sitt nivå, hva kravet betyr for materialbruk og arbeidsmetoder. Særlig gjelder det der krav og prosjektering er gitt noe overordnet utforming slik at den utførende må foreta valg av betydning for det ferdige byggverk.

1. Ansvarlig søker

Prosedyrer og rutiner for prosjektledere må være dekkende for søkerfunksjonen med tillegg av beskrivelse av ansvarsforhold til bygningsmyndighet og dokumentasjon til søknad. Ansvarlig søker skal ha system for ivaretagelse av samordning av prosjektering, prosjekteringskontroll og helhetlig organisering av ansvar i prosjekter. For ansvarlig søker der det viktig at systemet omfatter kommunikasjonen som skal føres med bygningsmyndigheten.

2. Ansvarlig prosjekterende

Vanlige prosjekteringsrutiner vil normalt være dekkende der en beskriver prosjekteringsmetoder, internsjeck etc, men der en også beskriver hvordan generelle tekniske krav som fremkommer som vilkår i rammetillatelse oppfylles. Maler for presentasjon av dokumentasjon bør beskrives. Det er vesentlig at systemet ivaretar og sikrer den faglige gjennomføringen av prosjekteringen.

3. Ansvarlig samordner

Samordnerforetak må ha rutiner for samordning av intensjonene og bestemmelsene i byggetillatelsen. Oppfyllelse av bestemmelser innen de enkelte kravsområde – f eks konstruksjonssikkerhet eller bygningsteknisk brannvern – kan være delt på

flere utførende. Rutiner må derfor beskrive samordners oppgave når det gjelder:

- å forvise seg om at de enkelte utførende blir gitt ansvar i henhold til ansvarsoppgave i søknaden,
- at myndigheter og tiltakshaver blir gjort oppmerksom på forhold i byggetillatelsen eller generelle bygningsbestemmelser som ikke er dekket av noens ansvar, samt
- at det foreligger dokumentasjon på at den enkelte utførende har oppfylt forutsetningene for eventuelle tillatelser og bygningslovgivningens krav i henhold til bekreftet kontrollplan.

Samordner bør ha rutiner for å gjennomgå avgrensning av oppgaver mellom utførende. Dette er behandlet under kontrollplaner i veiledning til saksbehandlingsforskriften. Se nærmere i forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker.

4. Ansvarlig utførende

Det må henvises til de generelle utførelsesmetoder og krav til utførelse som foretaket legger til grunn før utførelse. Disse kan finnes i standarder, Byggforskserien fra NBI eller annen dokumentasjon herunder egne «firmadetaljer». Utførelsesforetak bør ha beskrevne rutiner for utførelse av bygningsdeler, arbeider, installasjoner og som vanligvis inngår i vedkommendes godkjenningsområde.

Det finnes ulike håndverkstradisjoner for utførelse av detaljer som ikke vises på tegninger eller i beskrivelser. Det kan f.eks. gjelde forankring av takkonstruksjoner i stormutsatte strøk eller innfesting og tetting av dører og vinduer.

Det kan derfor være behov for å beskrive egne detaljløsninger som har betydning for å oppfylle visse bygningsfunksjoner, eventuelt med henvisning til anerkjente løsninger. Se forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker.

5. Ansvarlig kontrollerende

Det er den kontrollerendes ansvar å oppfylle tiltakshavers kontrollforpliktelse slik disse er gitt ved kontrollplaner.

Kontrollrutiner er forskjellige for kontrollerende for prosjektering og kontrollerende for utførelse. Videre blir de forskjellige innen hvert fagområde.

Ansvarlig kontrollerende, også ansvarlig for dokumentert egenkontroll, må ha et system som sier hvordan kontrollen vil bli organisert, gjennomført og dokumentert i den enkelte byggesak. Systemet kan derfor bli inneholde rutiner for organisering av kontroll, oppbygging av kontrolldokumentasjon og rapporteringsrutiner, sjekklister til bruk for detaljkontroll, varslingsrutiner, avviksmeldinger, rutiner for hvordan foretakets ledelse fører tilsyn med dokumentert egenkontroll.

Foretak som er akkreditert som inspeksjonsorgan i henhold til NS-EN 45004 innen relevant fagområde vil anses å tilfredsstille systemkravet for kontrollerende.

§ 9 Dokumentasjon for oppfyllelse av systemkrav

1. Forpliktende erklæring

Selv om det er krav til at system skal være dokumentert, forlanger en ikke at hele dokumentasjonen skal fremlegges for godkjenning. Foretakets system eller eventuelt manglende system vil vise seg ved gjennomføring av oppgaver i de enkelte tiltakene. Dokumentasjonen må imidlertid finnes og kommunen eller annen bygningmyndighet kan be om å få den forelagt når som helst i den enkelte byggesaken. I søknadsblanketten vil det derfor bli bedt om opplysning om dokumentasjonens identifikasjon og om hvor det er oppbevart.

Dersom det viser seg at feil eller mangler ved sluttproduktet kan føres tilbake til manglende system hos noen av aktørene, kan dette få betydning for eventuelt å trekke tilbake godkjenning for dem det gjelder.

Et allment anerkjent KS-system vil normalt inneholde de elementene som er nevnt i § 8 og skal være rettet mot oppfyllelse av både kunde- og myndighetskrav. Under denne forutsetning og når det forutsettes at kontrakter inneholder myndighetskrav til byggverk, vil KS-system være tilstrekkelig dokumentasjon av systemkravene i denne forskriften.

Gjennom utvikling av kvalitetssikring fins det kunnskap om bedriftssystemer som passer for ulike bransjer og for virksomheter av ulik størrelse. Det er i alles interesse at de system som det settes krav til etter denne forskriften, blir innarbeidet i foretakenes øvrige systemer.

Kap. III   Krav til utdanning og praksis - faglige ledere

§ 10   Utdanningsnivåer

Forskriften angir fire referansenivåer for opplæring. Opplæring innen fagområde på gitt nivå samt relevant erfaring utgjør kvalifikasjon som kreves av faglige ledere i foretak for å utøve en funksjon av en viss vanskelighet og konsekvens. Foretaksgodkjenning betyr klassifisering av foretakets kvalifikasjoner. Kravet kan oppfylles ved at et foretak har en faglig ledelse med sammensatte kvalifikasjoner.

Utdanningsnivåene som er angitt i forskriftens § 10 bokstavene a, b, og c legges til grunn for bedømmelse av kvalifikasjoner for oppgaver på samordner- og utførendesiden.

Utdanningsnivåene som er angitt i forskriftens § 10 bokstavene b, c, og d legges til grunn for bedømmelse av kvalifikasjoner for oppgaver på søker- og prosjekterings-siden.

Med godkjenning innen gitt godkjenningsområde kan en påta seg oppgaver i henhold til ansvarsoppgave og tiltaksprofil som er gitt i søknad for det enkelte tiltak.

Det vises til hva som er nevnt i forskriftens § 11 nr. 2. Relevant praksis kan erstatte formell utdanning. Dette svarer til at ufaglærte har fått yrkesbevis som faglærte på grunnlag av lang praksis. Videre har svenner fått mesterbrev uten formell opplæring med referanse til lang praksis. Mange ingeniører med utdanning på ingeniørhøgskolenivå har gjennom spesialisert praksis oppnådd spisskompetanse som må kunne likestilles med på universitetsnivå. Godkjenningnemnda vil utgi retningslinjer for bedømmelse av uformelle kvalifikasjoner som «tilsvarende» til formell opplæring og utdanning. Dette gjelder også innen fagområder der det ikke gis formell yrkesopplæring.

Faglige ledelse i utførelsesforetak behøver ikke selv kunne fysiske utføre det faglige arbeidet, men de må kunne sette krav til materialvalg og utførelsesmetoder slik at det ferdige byggverk tilfredsstiller krav i byggetillatelsen og følge opp at kravene blir oppfylt. På utførelsessiden kan en oppnå denne kompetansen ved faglig og/eller teknisk utdanning og relevant praksis. Hvordan dette er plassert i foretaket vil fremgå av organisasjonsplanen.

Kvalifikasjonskrav omfatter ikke personlige sertifikater som sprengningssertifikat, ADK-sertifikat etc som reguleres av annet regelverk. Det er foretakenes ansvar å påse at nødvendige sertifikater foreligger hos ansatte i henhold til plikt om internkontroll og systemkrav etter denne forskriften.

§ 11   Krav til utdanning og praksis innen det enkelte godkjenningsområdet

1. Innen godkjenningsområdet som foretaket søker godkjenning i, må faglige ledere ha kvalifikasjoner på et nivå som tilsvarer krav til utdanning og praksis som er

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

vist i tabellen i § 11 i forskriften. Opplæring/utdannelse og praksis må være relevant til funksjon og fagområde.

Foretakenes godkjenningsområder tilsvarer oppgaver foretak vanligvis har i byggesaker og som uttrykkes ved tiltaksprofil ved søknad. Det understrekes at det er oppgavene og kvalifikasjonene som deles i fagområder og ikke yrkesgruppene. «Det er ikke spørsmål om hvem du er, men hva du kan!»

En sidestiller Mesterbrevsutdanning og teknisk fagskole som referansenivå for teknisk utdanning for faglige ledere.

Godkjenningen knyttes til navngitte personer i foretakets faglige ledelse. For disse må det foreligge dokumentert kvalifikasjoner og relevant arbeidserfaring.

For tiltaksklasse 2 vil det i enkelte sammenhenger være vanskelig å finne formell utdanning innen de angitte utdanningsnivåer, eller noe som tilsvarer disse nivåene. I slike tilfeller vil det være naturlig å benytte foretak med faglig leder som tilfredsstillende utdanningskravene til foretaksklasse 3. Dette kan være hovedregelen for arkitektfaglig utdanning.

Ansvarlig søker

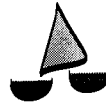
Det anses som nødvendig at arbeidspraksis som søker i hovedsak er fra prosjekteringsiden. Det har vært lagt vekt på at søker må ha overordnet kjennskap til hovedfunksjonene og prosjekteringsdisipliner som er aktuelle for tiltak av vedkommende område i tillegg til kjennskap til byggesaksgang og dokumentasjon i en byggesak. Selv for mindre tiltak er det utvilsomt viktig at søker er kjent med funksjonene som tiltaket skal oppfylle både hva angår sikkerhet og bygningsfysikk.

Samordner

Samordnerforetak må inneha kvalifikasjoner tilsvarende ansvarlig utførende innen en eller flere sentrale fagområder. Den tradisjonelle byggelederrollen må anses som relevant praksis for faglig leder hos ansvarlig samordner. Dette begrunnes med at det i byggelederoppgraden ligger teknisk kontroll og at kontroll med utførelse gir kunnskap og forståelse om utførelsesmetoder. I tillegg må det kreves erfaring fra tverrfaglig ledelse av byggearbeider av en gitt vanskelighetsgrad og konsekvensklasse. Det ligger både teknisk og fremdriftsmessig samordning i byggelederoppgraden, erfaring som lar seg overføre til rollen som ansvarlig samordner. Det må forlanges at samordner innehar allmenn kunnskap om plan- og bygningsloven med forskrifter tilsvarende det som kreves av søker. Dette må inngå i foretakssystemet.

Kontrollerende

Kravene til utdanning og praksis for kontrollerende er de samme som for de utøverne en skal kontrollere. I tillegg kreves erfaring fra kontroll. Omfanget av hvor omfattende slik erfaring skal være vil måtte bero på en kvalifisert skjønnsmessig vurdering. For prosjekterende som kan dokumentere relevant byggeplass- eller byggeledererfaring vil kravene bli tilfredsstillende.

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

2. Ved økt formell opplæring kan lengden av relevant praksis reduseres. Omvendt kan relevant praksis oppveie for et lavere opplæringsnivå. Vurdering av kvalifikasjoner tilsvarende referansenivåene i forskriften må gjøres etter retningslinjer som utgis gjennom godkjenningsordningen. Kompetanseheving gjennom erfaring og selvstudier må begrunnes. Det må sannsynliggjøres at denne erfaringen har bidratt til at kompetansen er hevet til det foreskrevne utdanningsnivå.

Godkjenning av foretak for høyere tiltaksklasse innen samme godkjenningsområde vil også gjelde som godkjenning for lavere tiltaksklasse. Godkjenning innen et av spesialområdene i klasse 3, vil derimot ikke gi godkjenning for et videre fagområde i klasse 1. Forutsetning for godkjenning i lavere klasse er at kvalifikasjoner er til stede også på mellomleder- og operatørnivå. For tiltaksklasse 1 kreves at faglig leder har fagbrev eller svennebrev. Det er ikke stilt krav om mesterbrev, men faglig leder med mesterbrev innen relevant fag vil oppfylle kravene.

3. For små tiltak vil søker og prosjekterende utføres av samme foretak og ofte av den utførende – tidligere «ansvarshavende». Det har tidligere ikke vært vanlig å presisere prosjekteringsansvar for småhus. Det kan derfor være vanskelig å vise til at en har utført prosjektering vedrørende alle kravsområdene i teknisk forskrift, det som nå er prosjekteringsansvaret. Det må derfor være nok å kunne vise til utarbeidelse av dokumentasjon til byggesøknader.

4. Ved henvisning til praksis som kan erstatte formell utdanning, må det sannsynliggjøres at praksisen virkelig har gitt kunnskap på nivå med formell utdanning innen det spesielle fagområde søknaden gjelder.

5. Dokumentasjon av arbeidspraksis bør være en opplisting av enten prosjekter en har deltatt i eller funksjoner en har hatt i foretaket der det fremgår at praksisen er relevant for den funksjonen en søker godkjenning for. Det må refereres til attester ol. Maler for beskrivelse av praksis vil utgis av Godkjenningsnemnda.

6. Utenlandske foretak fra EØS-området må dokumentere at de har kompetanse tilsvarende de krav som settes til norske foretak, i samsvar med regler som følger EØS-avtalen. Vedrørende krav til foretaks faglige ledelses utdanning og erfaring, se forskriftens kapittel III.

Av EØS-avtalen følger at norske forskriftskrav ikke kan utformes på en slik måte at de diskriminerer utenlandske foretak fra EØS-området. Norske regler må heller ikke være slik at arbeidstakere kan utelukkes fra arbeid på bakgrunn av nasjonalitet. Samtidig er det i liten grad innen EØS foretatt noen harmonisering av yrkeskrav. Prinsippet om gjensidig anerkjennelse av nasjonale yrkesutdanninger er lagt til grunn for bestemmelsene i de direktivene som er nevnt under.

Forskriften om godkjenning av foretak gir generelle henvisninger til EØS-avtalen som innebærer at utenlandsk faglig kompetanse skal godtas. Et utenlandsk foretak skal godtas når norske myndigheter etter vurdering med bakgrunn i gjeldende norske bestemmelser og felleseuropeiske direktiver, har fastslått at foretaket har utført lignende arbeider i hjemlandet, ledelsen har tilsvarende kompetanse som norske

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

kolleger, foretaket er tilsvarende organisert som et norsk foretak osv. Dokumentasjonsplikten påhviler imidlertid den utenlandske søker. EØS-avtalen omfatter bl a direktiver på spesielle og generelle utdanningsområder.

For utdanninger etter § 10 a og b gjelder direktivene:

- Rdir 64/427/EØF om nærmere bestemmelser for overgangstiltak for selvstendig virksomhet i produksjons- og prosessindustri. Det ble gitt som en overgangsordning. Direktivet vil snart bli avløst av et direktiv om en tredje, generell ordning for anerkjennelse av yrkesopplæring. Det nye direktivet foreligger foreløpig bare som forslag. Innholdet i bestemmelsene i forslaget er ikke vesentlig forskjellig fra overgangsordningen.
- Rdir 92/51/EØF gjør direktivet som omhandler selvstendig næringsdrivende, Rdir 64/427/EØF, se ovenfor, gjeldende også for ansatte i de bransjene direktivet omfatter.

For arkitekt-, ingeniør- og sivilingeniørutdanninger etter forskriftens § 10 c og d, gjelder direktivene:

- Rdir 85/384/EØF, om arkitektutdanning og
- Rdir 89/48/EØF, om en første, generell ordning for godkjenning av diplomer for høyere yrkeskompetansegivende utdanning av minst tre års varighet regulerer *yrkesutøvelse eller kompetanse* etter universitets- og høyskolenivå.

På andre områder enn de som omfattes av direktivene må det foretas en konkret vurdering av hva som «tilsvare» kravene til utdanning i forskriften her. Men det må også foretas en konkret vurdering på de områdene som omfattes av direktivene, spesielt for Rdir 89/48 og Rdir 64/427 EØF. Rdir 85/384 om arkitektutdanning, derimot, er et direktiv som gir mindre rom for vurdering.

Videre gjelder

- Rådsvedtak 85/368/EØF av 16. juli 1985, om samsvar mellom de kvalifikasjoner som oppnås ved yrkesrettet opplæring i medlemsstatene i EU. Dette vedtaket gir en nivåstruktur for opplæring på fem nivåer, de fire høyeste nivåene tilsvare forskriftens nivåer § 10 a til d. Med bakgrunn i dette rådsvedtaket er det utarbeidet en rekke kommisjonsmeddelelser om sammenlignbarheten av yrkesopplæring i de forskjellige statene i EU, bl a for elektrofag, jern- og stålbearbeidingsfag og trearbeidingsfag. Sammenligningene er av begrenset verdi, men kan likevel utgjøre hjelpemidler ved konkret vurdering av yrkesopplæring av nyere dato.

Kap. IV Oppdeling i tiltaks- klasser

Oppdeling av de oppgavene som tiltak omfatter, kan deles etter funksjon, fagområde og tiltaksklasse, tilsvarende foretaks godkjenningsområder. I den sentrale godkjenningsordningen vil hvert godkjenningsområde ha en kode. Hvilke oppgaver som kan legges i hvilket godkjenningsområde vil fremgå av en katalog som utgis av den sentrale godkjenningsordningen - Byggesakskatalogen. Det er forskjellen mellom fagkompetansen som kreves for forskjellige oppgavetyper som er lagt til grunn for å dele arbeidsoppgavene i forskjellige fagområder.

§ 12 Tiltaksklasser

Det er i prinsippet tiltakshaver, ved ansvarlig søker, som må foreslå tiltaksklasser og tiltaksprofil, der de enkelte delene av tiltaket gis egne klasser dersom ikke hele tiltaket er i samme klasse. Tiltaksprofilen vil være utgangspunktet for ansvarsoppgaven. At oppgaven er lagt til tiltakshaver skyldes bl a at plassering i tiltaksklasse kan ha økonomiske konsekvenser for en utbygger. Kommunens oppgave er begrenset til å godkjenne/ikke godkjenne tiltakshavers forslag.

Det er ved tiltakshavers forslag og kommunens godkjenning av valg av tiltaksklasse at kravene til aktørene bestemmes. Godkjenning av kvalifikasjoner er bare en klassifisering av kvalifikasjonene som et foretak anses for å ha dokumentert. Ansvarsoppgave og tiltaksprofil må være i overensstemmelse med byggherres/tiltakshavers ønske om organisering av byggeprosjektet av hensyn til økonomi og fremdrift og mulig behov for spesialistkompetanse.

Oppgavene kan legges til en av tre tiltaksklasser. Oppgaver vurderes i forhold til vanskelighetsgraden og konsekvenser som eventuelle mangler eller feil måtte ha på helse-, miljø- og sikkerhetsforholdene i byggverket. Kontrolloppgaven og oppgaven med selve prosjekteringen eller utførelsen anses å være av samme vanskelighets- og konsekvensgrad og legges derfor i samme tiltaksklasse.

Kravene som følger av forskriften er minimumskrav til tiltak og foretak. Om tiltakshaver ønsker å benytte foretak med høyere kvalifikasjonsnivå enn det minimum som påkrevet, må et slik forslag til plassering i tiltaksklasse aksepteres av kommunen.

For enklere byggeoppgaver kan en aktør ha kvalifikasjoner for å utføre flere aktiviteter. For oppgaver av stor vanskelighetsgrad og der konsekvensen av feil er større, må en øke sikkerheten for rett utførelse ved å benytte foretak med høyere kvalifikasjoner. Som regel vil en finne disse hos spesialistene innen de respektive fagområder eller hos større foretak.

Dersom tiltakshaver eller kommunen anser det ønskelig med høyere kvalifikasjoner for å utføre visse oppgaver enn hva tiltaket ellers skulle tilsi, bør en plassere vedkommende oppgave i en høyere tiltaksklasse. Dette er f eks aktuelt der estetisk utforming av bolig eller fritidseiendom har stor betydning f eks ved tilpasning til tradisjonell bebyggelse eller til landskap. Ved å plassere oppgaven med bygningsut-

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

forming i klasse 3, vil en i slike tilfelle sette krav til kvalifikasjoner hos faglig leder på sivilarkitektnivå.

§ 12 tabell 1 Eksempel på tiltaksprofil for mellomstort tiltak

Funksjon	Fagområde	Tiltaksklasse
Søker	Bygning (byggverk)	2
Prosjekterende og kontrollerende for prosjektering	Bygningsutforming (arkitektfaglig)	2
	Bygningsteknikk	2
	Bæreeevne	2
	Geoteknikk	3
	VVS	2
Samordner	Bygning (byggverk)	2
Utførende og kontrollerende for utførelse	Graving, fylling, grøftarb.	3
	Betongarbeider	3
	Bygningsmessige arbeider	2
	Rør- og ledningsintallasjoner	2
	Sprinkler	3
	Ventilasjonsanlegg	2

Kommunen må ved oppstart av et byggeprosjekt gjennomgå tiltaksprofil etter forslag fra søker. Tiltaksprofilen viser hvilke foretaksklasse det stilles krav til innenfor hvert enkelt fagområde.

§ 12 tabell 2 Bestemmelse av tiltaksklasse på grunnlag av konsekvens- og vanskelighetsgrad

Tiltaksklasse	Vanskelighet	Konsekvenser
Klasse 1	liten	små
Klasse 2	liten	middels til store
	middels	små til middels
Klasse 3	middels	store
	stor	små, middels og store

Eksemplet viser hvordan tiltaksklasse for hele eller deler av tiltak kan bestemmes på grunnlag av konsekvens og vanskelighet.

Forholdene ved byggverket vil ha ulik konsekvens og vanskelighet for de ulike områder innen helse, miljø og sikkerhet. Konsekvensene er knyttet til bruk av bygning, til hvilke kategorier av brukere og hvor mange personer som er truet ved uønskete hendelser eller forhold.

Fagområder for ansvarlig søker

Ansvarlig søker vil stå ansvarlig for at søknaden inneholder alle tilgjengelige, relevante opplysninger, at alle relevante kravsområder er behandlet og løsninger dokumentert i søknaden. Ansvarsforholdet mellom søker og prosjekterende må beskrives i ansvarsoppgave som er del av søknaden. Der prosjekteringsoppgaven ikke er delt, er den prosjekterende også søker.

§ 12 tabell 3 Oversikt over fagområder og tiltaksklasser for søker. Eksempel på mulig spennvidde for klassifisering av oppgavene.

Ansvarlig søker. Oppdeling i fagområder og tiltaksklasser for bygninger og tilhørende utomhusområder:			
Fagområde	Tiltaksklasse		
	1	2	3
Oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging og plassering av bygning herunder: <i>(Alle underpunkter kan være egne fagområder når det søkes om slike tiltak særskilt):</i>			
Fasadeendring, vesentlig endring eller vesentlig reparasjon			
Bruksendring eller vesentlig utvidelse eller vesentlig endring			
Rivning			
Bygningstekniske installasjoner: <i>(De enkelte bygningstekniske installasjoner kan være egne fagområder f eks ved installasjon i eksisterende bygning)</i>			
Rør- og sanitæranlegg			
Varmeanlegg			
Ventilasjonsanlegg			
Kulde- og varmepumpeanlegg			
Sikkerhets- og alarmanlegg			
Heis og løfteinnretning			
Oppdeling og sammenføring av boligenheter			
Oppføring av innhegning mot veg			
Vei, parkeringsplasser m.v.			

Fagområde og tiltaksklasse for ansvarlig prosjekterende

§ 12 tabell 4 Oversikt over fagområder og tiltaksklasser for prosjektering. Eksempel på mulig spennvidde for klassifisering av oppgavene.

Prosjekterende. Oppdeling i fagområder og tiltaksklasser			
Fagområde	Tiltaksklasse		
	1	2	3
Bygningsutforming, arkitektfaglig	■	■	■
Bygningsteknikk:	■	■	■
Bygningsfysikk	■	■	■
Lydteknikk	■	■	■
Bygningsteknisk brannvern	■	■	■
Konstruksjonsteknikk herunder	■	■	■
Geoteknikk inkl. ingeniørgeologi	■	■	■
VVS-teknikk:	■	■	■
Energi	■	■	■
Rør- og sanitæranlegg	■	■	■
Varmeanlegg	■	■	■
Ventilasjonsanlegg	■	■	■
Kulde- og varmepumpeanlegg	■	■	■
Sikkerhets- og alarmanlegg	■	■	■
Løfteinnretninger	■	■	■
Elektriske anlegg	■	■	■
Prosjektering av anlegg og konstruksjoner herunder:	■	■	■
Utforming av anlegg og konstruksjoner	■	■	■
VAR-teknikk	■	■	■
Konstruksjonsteknikk	■	■	■
Geoteknikk inkl. ingeniørgeologi	■	■	■

Bygningsutforming omfatter alle typer bygninger, konstruksjoner og anlegg og gjelder prosjektering av totalt konsept for estetisk og funksjonell utforming av byggverk herunder sikkerhet i bruk, og vil være dekket av arkitektfaglige kvalifikasjoner.

Konsekvensen for personsikkerhet ved bruk av bygning, avhenger av antallet av personer og av hvilke kategorier som oppholder seg i bygningen over hvor lang tid. I bygningskategorier der en må ta hensyn til barns sikkerhet vil konsekvenser ved feil eller mangler være store.

Vanskeligheten ved prosjektering av tiltak ligger i usikkerheten ved risiko for ulykker ved vanlig bruk av bygning samt ved eventuelt behov for bruk av alternative sikkerhetsvurderinger. Blant bygninger med stor forutsigbarhet i forhold til potensielle ulykker regnes f.eks. boliger. Disse regnes for å være av liten vanskelighets-

grad. Skoler, barnehager o l regnes for noe mindre forutsigbare og, på grunn av størrelsen, for å ha potensial for større konsekvenser. De anses derfor å være av middels vanskelighetsgrad. Det vil bare være spesielle tilfeller som ved store institusjoner, sportsarenaer, spesielle yrkesbygg o l der det er behov for spesielle analyser og som derfor kan sies å være av stor vanskelighetsgrad.

Bygningsteknisk prosjektering er samlebegrep for bygningsteknisk brannvern, lydtekniske forhold, termisk isolasjon, fuktforhold og bestandighet i bygninger. Ved økende vanskelighet og konsekvens kreves det økt spesialkunnskap innen disse områdene. Fot tiltaksklasse 1 kan de imidlertid utføres av foretak med generell fagkunnskap. Samlet utføres de da ofte av enten arkitekt- eller rådgivende ingeniørforetak.

Brannteknisk prosjektering består av utforming av overordnet brannkonsept samt bestemmelse av bygningers/konstruksjoners branntekniske egenskaper. I klasse 3 regnes dette som en spesialistoppgave. Forhold som har konsekvenser for personers liv og helse ved brann er bestemt ved brannklasser og risikoklasser i teknisk forskrift.

Der branntekniske løsninger gis ut i fra spesifikke anvisninger i veiledning og/eller anerkjent litteratur er oppgavens vanskelighetsgrad avhengig av bygningens størrelse og kompleksitet. Oppgaver i tiltaksklasse 1 og 2 regnes å falle inn under generell bygningsteknisk prosjektering.

Der vesentlige deler av den branntekniske prosjekteringen gjøres avhengig av alternative analysemetoder er prosjekteringsoppgaven av stor vanskelighetsgrad og legges i klasse 3. Ved ny funksjonsrettet forskrift er det viktig at ikke enhver får anledning til å "dokumentere" brannsikkerhet uten å ha faglige forutsetninger. Kvalifikasjonskravet gjelder den som skal være ansvarlig for å dimensjonere det overordnede brannkonsept f eks ved prosjektering av bygninger med hittil uvanlig utforming, størrelse og bruk og/eller der en avviker vesentlig fra vanlig, normerte konsepter for passiv eller aktiv brannsikring. Detaljprosjektering ved bruk av preaksepterte løsninger vil imidlertid kunne ligge i lavere tiltaksklasse enn der det brukes analyse og beregning.

Prosjektering av konstruksjonssikkerhet regnes som ett fagområde uten hensyn til hvilke bygningskonstruksjoner eller hvilket materialbruk. Det har ikke vært vanlig å skille mellom prosjektering av konstruksjoner med henholdsvis betong, mur, stål/aluminium eller tre som hovedmaterialet. Fagområdet dekker også flere typer anlegg som bro, bane, vassdragsregulering o a som ikke vil omfattes av forskrift for saksbehandling og kontroll.

Forhold som har konsekvenser for personsikkerhet ved svikt i bæreevne, må vurderes på samme måte som pålitelighetsklasse og sikkerhetsklasse under kapitlet om bæreevne i teknisk forskrift.

Dimensjonering etter bygganvisninger er av liten vanskelighetsgrad. Analyser etter kjente statiske modeller, kjente belastninger og dimensjonering etter normerte metoder er av middels vanskelighetsgrad. Analyser etter alternative statiske modeller eventuelt med uvanlige forutsetninger for analyse og dimensjonering, er av stor vanskelighetsgrad.

Geoteknisk og ingeniørgeologisk prosjektering kan gå inn under fagområdet konstruksjonssikkerhet i tiltaksklasse 1 og 2. Det gjelder ved sikre grunnforhold uten fare for setninger eller grunnbrudd. Ved andre grunnforhold der det kreves grunn-

undersøkelser og beregning av grunnens bæreevne, kreves det fagfolk i foretaks-klasse 3. Slike oppgaver plasseres derfor i tiltaksklasse 3.

Inneklimateknisk prosjektering omfatter ventilasjon-, varme-, og kuldeteknikk herunder varmegjenvinning. Det bør også kunne omfatte oppgaven med å utforme og samordne energiøkonomisering og det overordnede innemiljø.

Konsekvensen av inneklima på personers helse avhenger av antallet personer som er utsatt over hvor lang tid. Liten konsekvens forbinder en derfor med bygninger med bare sporadisk opphold av mennesker f eks lager, garasjer o l. I bygninger der mennesker oppholder seg i kort tid f eks salgs- og utstillingslokaler, og noen typer forsamlingslokaler regner en middels konsekvens – når en ser bort fra hensyn til ansatte. Mangler eller feil i bygninger for arbeid, læring, lek, søvn og rekreasjon der mennesker oppholder seg i lang tid regner en kan ha store konsekvenser. Dette gjelder f eks boliger, skoler, barnehager og de fleste yrkesbygg.

Prosjektering av enkle klimaanlegg utført etter byggeanvisning eventuelt med ferdigkjøpt, komplett ventilasjonsenhet, er av liten vanskelighetsgrad. Prosjektering, prøving, innregulering etc av mekaniske, balanserte anlegg etter normerte metoder er av middels vanskelighetsgrad. Prosjektering av integrerte inneklimaløsninger med funksjonskontroll og innregulering av større ventilasjonsanlegg med kjøleanlegg, automatisk styringsanlegg, inklusive brannteknikk og lydtekniske tiltak samt å gi FDV-anvisninger for slike anlegg er av stor vanskelighetsgrad.

Energiøkonomisering for småhus eller middels store bygninger anses å være av liten til middels vanskelighetsgrad og inkluderes i fagområdet bygningsteknikk i tiltaksklasse 1 og 2.

Energiøkonomisering har betydning ved de aller fleste bygninger unntatt kalde lager, produksjonslokaler o l og fritidsboliger. Disse unntakene kan derfor vurderes til å ha små konsekvenser. Konsekvens ved mangler eller feil er middels i store byggverk for helårsboliger, overnattingssteder, sykehus og andre bygninger som holdes oppvarmet hele døgnet. Varmetap ved industriprosesser o l faller utenfor plan- og bygningslovens område, med mindre det legges til grunn for beregning av byggverkets energiramme.

Det å prosjektere etter byggeanvisninger o l anses å være av liten vanskelighetsgrad. Det å prosjektere energiøkonomiseringstiltakene etter kjente formler og standarder anses å være av middels vanskelighetsgrad. Det vil bare være der det måtte være behov for spesielle analyser at oppgaven kan sies å være av stor vanskelighetsgrad. Oppgaven vil da falle innunder klimateknisk prosjektering i klasse 3.

Lydteknisk prosjektering består av utforming av det overordnede lydtekniske konsept for bygninger samt bestemmelse av bygningers og konstruksjoners lydtekniske egenskaper. I tiltaksklasse 1 og 2 inngår lydteknisk prosjektering i fagområdet bygningsteknikk. For bygg hvor det kreves lydtekniske analyser, beregninger, målinger mm, bør tiltaket settes til klasse 3 og derved sette krav om spesialkompetanse.

Prosjektering av rørsystemer og sanitæranlegg omfatter de tradisjonelle sanitæranlegg med innvendige rørsystemer. Vanskelighet og konsekvens ved rør- og sanitærinstallasjoner tilsier at prosjektering av slike anlegg legges i tiltaksklasse 1 og 2. Prosjektering av stikkledninger for bygninger bør komme under fagområde VAR-anlegg.

Fuktforhold i konstruksjoner kan forårsake betydelige bygningskader. Denne ska-

detype står for en stor andel av registrerte byggskader. Fuktforhold i konstruksjoner påvirker inneklima og skaper miljø for vekst av mikrober med uheldige virkninger på inneklima. Fukt i de fleste bygningsmaterialer virker ødeleggende for de fleste egenskaper og på konstruksjoners integritet. Konsekvensene for fuktskader er tilsvarende konsekvensene av feil prosjektering av bæreevne og inneklima.

Vanskelighetene forbundet med å sikre forsvarlige fuktforhold ligger i usikre grunnvannsforhold, usikre klimatiske forhold, uforutsett bruk av bygning, bruk av ukjente materialer eller materialkombinasjoner etc.

Det er naturlig at disse oppgavene er integrert i de øvrige prosjekteringsoppgavene.

Elektroteknisk prosjektering omfatter de vanlige el-kraftanleggene i et byggeprosjekt. Til nå er det kun heisanlegg og brannvarsling som er underlagt plan- og bygningslovgivningen. Teknisk forskrift har tatt inn punkt vedr "Skader fra elektriske kilder". El-anlegg i bygninger omfatter også bygningstekniske arbeider for eksempel når det gjelder brannvern (visse krav til sikker tilførsel, gjennomføringer mv). Det er også krav til brukbarhet og brukssikkerhet for manøvernapper, brytere etc.

For å synliggjøre overgangen mot lov om tilsyn med elektriske anlegg bør tiltaksprofilen i det minste angi disse grenseflatene.

Det er intet hinder for at det på sikt også utvikles sentral godkjenning også for elektroteknisk prosjektering, på samme måte som for andre områder som ligger under annet regelverk og som derfor er unntatt fra reglene om søknad, ansvar og kontroll.

Prosjektering av sprinkleranlegg er i dag underlagt egen frivillig godkjenningsordning (FG-godkjenning) som kan danne grunnlag for godkjenning av ansvarsrett.

Prosjektering av kuldeanlegg i bygg blir betraktet som ivaretatt i fagområde VVS-teknikk for vanlige anlegg knyttet til klimaanlegg. For mindre og mellomstore kjøleanlegg tilsvarende tiltaksklasse 2 og 3 utføres ofte prosjektering av de utførende. Prosjektering av spesielle anlegg hvor det kreves spesialkompetanse innen faget, er eget fagområde i klasse 3. Foretak som er godkjent i kuldeteknikk (klasse 3), kan påta seg prosjektering innen dette fagområdet i både klasse 1 og 2.

Prosjektering av VAR-anlegg omfatter private og offentlige ledninger i grunnen, inkludert grøfter. Tiltaksklasse avhenger av rørdimensjoner, forutsatt driftstrykk, grunnforhold og belastninger. VAR-anlegg omfatter også integrerte renseanlegg og større pumpestasjoner.

Fagområder for ansvarlig samordner

Inndelingen av fagområdene for ansvarlig samordner er i prinsippet de samme som for ansvarlig søker. Det er kvalifikasjoner som er knyttet til byggverkets funksjoner som helhet som er av betydning for å samordne de ansvarlige utførendes oppfyllelse av bestemmelsene.

Fagområder for ansvarlig utførende

Det vises til § 12 tabell 5 i denne veiledningen. Oppdelingen av fagområder for utførelse grupperes derfor slik at arbeider i en gruppe ofte kan utføres av ett og samme foretak eller av spesialiserte foretak. Det gjenstår en nærmere beskrivelse av hvilke arbeider som regnes med i hvilke fagområder og tiltaksklasser. Det vises til

nærmere materiale om dette, Byggesakskatalogen, som vil bli utgitt av Statens bygningstekniske etat.

Selv for mindre tiltak, vil ansvaret for et kravsområde ofte være fordelt på flere utføvere.

Fagområder i utførelse av bygg- eller anleggsmessige oppgaver knytter seg til hovedmaterialet som brukes i det aktuelle arbeidet – f.eks. løsmassearbeider og tømmerarbeider. Fagområder for utførelse av tekniske installasjoner er i hovedsak oppdelt etter funksjoner som installasjonene skal tjene – f.eks. rørinstallasjon og heisinstallasjon.

Bestemmelse av fagområde og tiltaksklasse ved utførelse

Fagområder innen utførelse av bygge- og anleggsarbeider er arbeider som krever samme type kvalifikasjoner.

Tiltaksklasse for arbeidsoppgaver vurderes ut i fra vanskelighet og usikkerhet ved utførelsen og konsekvens av mulige feil eller mangel på forhold som berører helse, miljø og sikkerhet i det ferdige byggverket.

Feil eller mangler knyttet til utførelsen av en konstruksjon eller installasjon kan ha konsekvenser for en eller flere av de vesentlige kravsområder og på konstruksjonens/installasjonens bestandighet.

Vanskelighetsgraden ved utførelsen ligger på den ene siden i forholdene det arbeides under, og på den andre siden i de beslutninger som den utførende må ta av betydning for egenskaper og funksjoner ved det ferdige byggverket. Som eksempel på arbeider der forutsetningene er usikre og hvor det må gjøres vurderinger av betydning for det endelige produkt kan nevnes utgraving i leirgrunn eller større ombygging. Dersom alle forutsetninger for utførelsen er kjent og den foreliggende prosjektdokumentasjonen er fullstendig, reduseres vanskelighetsgraden ved arbeidet i forhold til at den utførende i motsatt fall må supplere med detaljprosjektering.

Innen enkelte fagområder er det vanlig at det ligger en stor grad av detaljprosjektering i utførelsesoppgaven. Dette må tas hensyn til ved valg av tiltaksklasse.

Forhold mellom prosjektering og utførelse

Det bør fremgå klart av ansvarsoppgaven hvor stor grad av prosjekteringen som legges inn i oppdraget for utførelsen. Utførelsesansvaret må primært bestå i det å realisere spesifiserte krav i igangsettingstillatelsen med underlag (prosjektdokumentasjonen). Det er i dag en viss praksis for at den utførende, særlig for mindre byggverk, foretar en betydelig del av detaljprosjekteringen. Det er ikke grunn til å endre denne praksis, men for å kunne få plassert ansvar for feil der disse oppstår, må en skille klarere mellom prosjekterings- og utførelsesfunksjonen. Når prosjektering blir overlatt til utførende, må denne ha tilsvarende kvalifikasjoner.

Krav til kvalifikasjoner hos de utførende gjelder ellers bare utførelse på grunnlag av kontrollerte tegninger og spesifikasjoner. I slike kvalifikasjoner hos den utførende må det ligge evne til å forstå åpenbare mangler eller feil ved prosjekteringen innen sedvanlige krav til aktsomhet.

I de fagområder der en del av detaljprosjekteringen alltid ligger hos den utførende

(f eks hos de fleste tekniske entreprenørene), må disse også inneha tilsvarende prosjekteringskompetanse. Disse oppgavene bør derfor plasseres i en tiltaksklasse høyere enn om en tenkte seg at detaljprosjekteringen var gjort av andre.

I bygningsselementbransjen kan et foretak ha flere funksjoner. Det er stor grad av prosjektering under utførelse. Som leverandører av “byggevarer” kan produktet og produksjonsprosessen komme inn under annen dokumentasjons- eller sertifiseringsordning for samsvar med standard eller teknisk spesifikasjon. Denne ordningen vil til dels også dekke konstruksjon av elementer på et gitt prosjekteringsgrunnlag. Det kan også være aktuelt å ha godkjenning som utførende for elementmontasje.

De må selvsagt godkjennes for i å utføre disse funksjonene. Det blir deres valg om de vil søke generell godkjenning sentralt eller lokal godkjenning for hvert enkelt tiltak.

Prosjekteringsansvar i forbindelse med elementproduksjon må klargjøres. Som for den øvrige prosjektering må det være søkers ansvar her at alle relevante ytelseskrav til elementer er inkludert i forutsetningene for prosjektering av disse. Elementprodusent har som oftest prosjekteringsansvar og må stå for dette overfor myndighetene, eventuelt som ansvarlig prosjekterende.

Tiltaksklasser for utførelse av grunnarbeider

Fagområdene under grunnarbeider kan enten få anvendelse ved bygnings- eller anleggstilltak.

Feil eller mangelfullt grunnarbeid kan føre til ras, setninger, vibrasjoner, skader på naboeiendom og fuktskader med konsekvenser for bæreevne og inneklima. Konsekvensene vil avhenge av bygningens størrelse og konsekvensklasse med hensyn på andre egenskaper.

Vanskelighetsgraden vil avhenge av graden av usikkerhet. Sikre opplysninger om at geotekniske forhold er uproblematisk tilsier liten vanskelighetsgrad. Sikre opplysninger om problematiske grunnforhold skulle tilsi middels vanskelighetsgrad. Grunnarbeider der det ikke foreligger tilstrekkelig fullstendige opplysninger om grunnforholdene, men der disse anses som usikre i forhold til fundamenteringsmåten (f eks pelearbeider) er av stor vanskelighetsgrad. Det samme gjelder der kontroll og dokumentasjon av fundamenteringsarbeidene er grunnlag for vurdering av tilstrekkelig bæreevne og stabilitet (eks rammekriterier for pæler, komprimering av grunn)

Løsmassearbeider er graving i løsmasser og løst fjell og utlegging av bærelag for fundamenter, veier, terrengarbeider, graving av grøfter o l.

Fjellarbeider består av sprengningsarbeider i bergrom og åpen skjæring samt fullprofilboring.

Legging av veidekker deles i fagområdene veidekker av belegningsstein, asfalt og betong og inndeles i tiltaksklasser etter belastning og bruk.

Konstruksjoner i grunnen der en har kompliserte og spesielle arbeider (f eks pæling, spunting, stagforankring o l) foreslås lagt til egen fagområde klasse 3. Enklere arbeider (klasse 1 og 2) i dette fagområde regnes under fagområde løsmassearbeider.

Arbeider med grunnvannsanlegg omfatter brønnboring og arbeider med grunnvannssenkning, infiltrasjonsanlegg for grunnvann o.l.

Terrengarbeider omfatter utomhusarbeider i forbindelse med bygningstiltak og andre landskapsarbeider i forbindelse med veianlegg o.l.

Arbeider med slakkarmert eller uarmert betong. Utførelsen av vanlige betongkonstruksjoner legges i henholdsvis tiltaksklasse 2 eller 3.

Arbeider med spennarmert betong. Utførelsen av betongkonstruksjoner med oppspenning på stedet legges i tiltaksklasse 3.

Betongelementmontasje krever spesialiserte kvalifikasjoner som ikke nødvendigvis dekkes av generelle kvalifikasjoner på betongområdet. Tidvis er det omvendt, slik at spesialiteten ikke er dekkende for behovet. Ved litt større arbeider der hovedbæresystemet består av monteringsferdige betongelementer, krever installasjonen av disse spesiell kunnskap og erfaring. En finner det derfor riktig med et eget fagområde og høyeste klasse for slike arbeider. Der arbeidet gjelder installasjon av sekundære bærende eller ikke bærende elementer (klasse 1 og 2) regnes dette å inngå i fagområde betongkonstruksjoner.

Montasje av stål- og aluminiumskonstruksjoner er utførelse av bygnings- eller anleggskonstruksjoner med verkstedsfremstilte stålkonstruksjoner som bærende element.

Montasje av enkelte standard bjelker i konstruksjoner av andre materialer er ikke eget fagområde, men kommer inn under henholdsvis tømmer- eller murerarbeider i tiltaksklasse 1.

Montasje av trekonstruksjoner er utførelse av bygnings- eller anleggskonstruksjoner av verkstedsfremstilte trekonstruksjoner som bærende element.

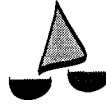
Montasje av enkelte standard bjelker i konstruksjoner av andre materialer er ikke eget fagområde, men kommer inn under henholdsvis tømmer- eller murerarbeider i tiltaksklasse 1.

Fagområder og tiltaksklasser for utførelse av bygningsmessige arbeider

Betongarbeider er utførelse av bygningskonstruksjoner med betong som bærende element, montasje av prefabrikerte betongkonstruksjoner.

Feil eller mangelfullt utførte konstruksjoner kan få konsekvenser for funksjonene konstruksjonen skal oppfylle – bæreevne, brannskiller, lydisolerende egenskaper, termisk isolasjonsevne, samt for konstruksjonens bestandighet. Dette har derfor indirekte konsekvenser på forholdene for helse, miljø og sikkerhet i bygningen. Konsekvensene blir derfor avhengig av bygningens bruk og størrelse.

Vanskelighetsgrad vil bli avhenge av om konstruksjonene er ferdig prosjektert og det derved er satt spesifikke krav til materialer, sammenstilling og utførelse eller om det bare er stilt ytelseskrav til konstruksjonen. Vanskelighetsgraden kan videre være knyttet til om konstruksjonen er vanlig, basert på kjente håndverkstradisjoner eller nye uprøvde konstruksjoner eller byggemetoder. Eksempel på slike utradisjonelle konstruksjoner kan være montasje av større konstruksjoner av laminert tre, stål eller prefabrikkert betong. Konstruksjoner som regnes utsatt for store miljøpå-

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

kjenninger – vann, korrosivt miljø, støy etc. – regnes også av stor vanskelighetsgrad. Det samme gjelder sterkt påkjente konstruksjoner som er vanskelig tilgjengelig for senere vedlikehold.

Konstruksjoner som antas å være sterkt utsatt for naturkrefter - storm- og stor nedbør – eller spesielle støypåkjenninger anses å være av relativ større vanskelighet enn tilsvarende konstruksjoner med normale påkjenninger.

Fagområdene tre-, betong-, stålkonstruksjoner og murverk forutsettes å inkludere tilhørende bygningsmessige arbeider som installasjon av monteringsferdige elementer (med unntak av betongelementer i klasse 3), samt isolering og tekking.

Tømrerarbeider er utførelse av bygningskonstruksjoner med trematerialer som bærende element. Oppgavene omfatter tømrerarbeider for alle typer bygninger. I tiltaksklasse 1 forutsettes arbeide å omfatte montasje av bærende konstruksjoner og mindre arbeider i andre fagområder som enkle betongarbeider, takarbeider o l.

Mur- og pussarbeider er utførelse av bygningskonstruksjoner med murverk som bærende element. Foruten utførelse av bærende og ikke-bærende konstruksjoner i mur med tilhørende pussarbeider, omfatter arbeidet installasjon av fyringsanlegg – fyringsenhet og røykkanal. Til sistnevnte oppgaver kreves spesiell erfaring og kunnskap innen disse fagområdene. Kvalifikasjonskrav kan oppfylles ved formell fagopplæringen eller ved lengre praksis som hjelpearbeider innen fagområdet samt spesialopplæring som måtte gis f eks i bransjen.

Tak- og beslagarbeider. Bygningsmessig blikkenslagerarbeid er utførelse av takrenner med nedløp og beslag, snøfangere og taksikringsutstyr taktekkinger med skifer eller platemateriale som bånd- eller skivetekking og beslagsarbeid over tak, kledninger med inner- eller ytterkassetter og plane plater.

Montasje av glasskonstruksjoner fordrer kunnskap og erfaring i mekanisk montasje, glassmontasje. Oppgaven kan bestå av noe detaljprosjektering samt av kontroll av energirammer.

Beleggs- og overflatearbeider gjelder arbeider med golvbelegg, maling o a i bygninger der dårlig inneklima antas å ha betydelig konsekvens og ved påføring av brannhemmende maling.

Våtromsarbeider. De mange byggskadene som har oppstått i og rundt våtrom gjør at den utførende med ansvar for fuktsikring har behov for spesialkunnskaper om arbeider som beskrives i f eks «Våtromsnormen» utgitt av NBI.

Riving. I tiltaksklasse 1 forutsettes riving å komme inn under alminnelig fagområde for bygningsarbeide. Rivningsarbeider som utgjør middels til større risiko for sikkerhet og miljø legges til tiltaksklasse 2 eller 3. Det forutsettes kunnskap om gjeldende bestemmelser om vern mot forurensning og avfallshåndtering.

Utførelse av tekniske installasjoner

Med bygningers tekniske installasjoner menes her ledningsanlegg, varme- og sanitæranlegg, brannsløkningsanlegg, ventilasjonsanlegg, kuldeanlegg, heis, rulletrapp, rullende fortau og brannalarmanlegg.

Arbeider som kommer inn under godkjenningsordningen er de som omfattes av

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

plan- og bygningsloven med forskrifter. Det vil si de bygningstekniske installasjoner for å betjene bygningens drifts- og sikkerhetsmessige funksjoner. Prosesstekniske installasjoner for å betjene produksjon i bygningen og begrense utslipp fra produksjonen omfattes ikke. Som eksempel vil ventilasjonsanlegg i kontorlokaler være bygningsteknisk installasjon, mens røyk/gassavsug fra en prosess være prosesstekniske installasjon.

Elektriske anlegg omfattes ikke av plan- og bygningsloven med forskrifter, men kommer inn under autorisasjonsordning i henhold til lov om tilsyn med elektriske anlegg.

Tekniske installasjoner må ofte tilfredsstillende krav som finnes i tekniske bestemmelser gitt av andre myndigheter. Det gjelder bl a på områdene forurensning, arbeidsmiljø og sikkerhet, sikkerhet ved el-installasjon, eksplosjonssikkerhet. Noen av disse har sine egne godkjenningsordninger og sertifiseringsordninger. Godkjenning fra den ene må telle som dokumentasjon for den andre for det kompetanseområde det gjelder.

Det er typisk for de fleste tekniske fagene at en på utførelsessiden foretar en del valg av løsninger som i mange tilfeller vil ha betydning for installasjonens ytelse. Dette har betydning for vanskelighetsgrad ved utførelse av tekniske installasjoner.

Rør- og ledningsarbeider. Autorisasjon av rørleggere har vært gjort med hjemmel i håndverksloven i de kommuner der det er innført lokal forskrift om dette. Autorisasjonsordningen er begrenset til arbeider som tilknyttes offentlig vannverk i disse kommunen. Ordningen bortfaller fordi håndverksloven oppheves fra 1. april 1997. Noen kommuner har «autorisasjonsordning» knyttet til reglement som kommunen har innført som vannleverandør og eier av hovedledningsnettet. For utførelse av røranlegg i grunnen som vil kreve tillatelse etter plan- og bygningsloven §§ 84 og 93, må ansvarlige utførende ha godkjenning av kommunen etter bestemmelser i plan- og bygningsloven med forskrifter. Ny godkjenningsordning må søke å ivareta intensjonene i tidligere ordninger samt autorisasjoner som kreves av forurensningsmyndighet.

Av disse grunnene må oppgaver innen rør- og ledningsarbeider legges til tiltaksklasse 2 eller 3. Arbeider i klasse 3 som forutsetter ingeniørkompetanse må i tillegg være bemannet med faglige ledere i henhold til kravene i tiltaksklasse 2 dvs rørleggermester.

Installasjon av ledningsanlegg, rørsystemer og sanitæranlegg består av det rørtekniske arbeide med fellesledninger, hovedledninger, stikkledninger, rørinstallasjoner i og utenfor bygning, sanitærinstallasjoner, rørinstallasjoner i forbindelse med varme- og kjøleanlegg med vann som varmebærer, brannsløkkingsanlegg (sprinkler). Prosesstekniske arbeider som kommer inn i dette fagområdet omfattes ikke av godkjenningsordningen.

Installasjon av luftbehandlingsanlegg består av utførelse av mekaniske ventilasjonsanlegg med eller uten varmegjenvinning, kjøling og befuktning, innregulering og automatikk eller varslingsystemer.

Installasjon av ventilasjonskanaler som består av utførelse av kaldmontasje for ventilasjonsanlegg er inkludert selv om dette ofte utføres av underentreprenør.

Installasjon av ventilasjonsanlegg utføres ofte ved at vesentlige deler av oppdrage- ne utføres av underentreprenører og underleveranser som f eks leveranse og monta-

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

sje av ventilasjonsvifter, kanaler, ventiler, kjøleanlegg, automatisk styringsanlegg, tilknytning til elforsyning etc. Ansvar overfor myndighet for de deler av arbeidet ventilasjonsentreprenøren eventuelt ikke har kvalifikasjoner for, ligger hos underentreprenører som da blir ansvarlig utførende. Dette kan gjelde f.eks. installasjon av kjøleanlegg og automatisk styring.

Installasjon av kuldeanlegg og varmepumper gjelder de installasjonene som omfattes av teknisk forskrift § 9-41. Det er innhold av miljødeleggende og farlig medium som særlig gjør at de utgjør fare for sikkerhet og miljø ved eventuelle feil ved anleggene.

Kuldeanlegg omfatter både kjøle- og fryseanlegg. Mange slike anlegg er prosessanlegg og omfattes derfor ikke av virkeområdet for teknisk forskrift eller godkjenningsordningen. En kjøledisk i et salgslokale er prosessinstallasjon, mens kjøleaggregat til luftbehandlingsanlegget er teknisk installasjon i bygning.

Oppgaver med installasjon omfatter ofte detaljprosjektering. Prosjektering er derfor lagt til dette fagområdet i klasse unntatt for klasse 3 der prosjektering er eget fagområde.

Løfteinnretninger. Installasjon av trappeheiser, løfteplattformer for funksjonshemmede forutsettes lagt til tiltaksklasse 2 og konvensjonelle heiser og løfteinnretninger i tiltaksklasse 3.

Rulletrapper og rullende fortau forutsettes plassert i tiltaksklasse 3.

Brannalarmanlegg og nødlysanlegg. For slokkings- og brannalarmanlegg har betingelsene som forsikringsselskapene stiller, til dels også blitt benyttet som myndighetskrav. Forsikringsselskapenes Godkjenningnemnd (FG) har også hatt sin egen godkjenning av foretak og personer for prosjektering og utførelse av slike anlegg samt anlegg for innbruddsalarm. Det forventes at standarder som utarbeides på området etter hvert vil erstatte FG's regler.

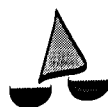
Oppgavene legges til tiltaksklasse 2 eller 3 avhengig av tiltaksklasse for bygningen det installeres i.

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

§ 12 tabell 5 Oversikt over fagområder og tiltaksklasser for utførende og kontroll for utførelse. Eksempel på mulig spennvidde for klassifisering av oppgavene.

Ansvarlig utførende og kontroll med utførelse			
Oversikt over fagområder og tiltaksklasser			
Fagkategori	Tiltaksklasse		
	1	2	3
Grunnarbeider:			
Løsmassearbeider:			
Graving og fylling			
Legging av forsterknings- og bærelag			
Grøftarbeider			
Private renseanlegg i jord			
Mudring			
Fjellarbeider:			
Fjellarbeider i dagen			
Fjellarbeider under dagen			
Fjellarbeider under vann			
Legging av veidekker:			
Legging av betongdekker			
Legging av bituminøse dekker			
Legging av dekker med belegningsstein			
Utførelse av konstruksjoner i grunnen:			
Pæle- og spuntarbeider			
Slisseveggsarbeider			
Stagforankring			
Arbeider med grunnvannsanlegg:			
Brønnboring			
Grunnvannsenkning			
Terrengarbeider			
Betongarbeider :			
Arbeider med slakkarmert eller uarmert betong			
Arbeider med spennarmert betong			
Montasje av bærende konstruksjoner:			
Utførelse av aluminiumskonstruksjoner			
Betongelementmontasje			
Utførelse av stålkonstruksjoner			
Utførelse av trekonstruksjoner			
Bygningsmessige arbeider:			
Tømrerarbeider			
Mur- og pussarbeider:			
Murerarbeider			
Installasjon av fyringsenhet			
Skorsteins- og ildstedsmuring			
Tak- og beslagarbeider			
Beslagsarbeide av tynnplater			
Takstens/skifertekking			
Folie- eller membrantekking			
Platekledning av fasader			
Montasje av glasskonstruksjoner			
Beleggs- og overflatearbeider			
Legging av golvbelegg			
Maling og tapetsering			
Våtromsarbeider			
Riving			

Ansvarlig utførende og kontroll med utførelse Oversikt over fagområder og tiltaksklasser			
Fagkategori	Tiltaksklasse		
	1	2	3
Rør- og ledningsarbeider:			
Ledningsarbeider:			
Legging av vannledninger		■	
Legging av avløpsledninger		■	
Renovering av ledninger		■	
Sanitærinstallasjon i bygninger		■	
Installasjon av sprinkleranlegg i bygninger			■
Installasjon av varmeanlegg:			
Installasjoner for vannbåren varme i bygninger		■	
Installasjon av varmepumpeanlegg		■	
Legging av ledninger for fjernvarme		■	
Installasjon av damp- og hetoljeanlegg			■
Installasjon av isvannsanlegg			■
Installasjon av pneumatisk hydrauliske styresystemer			■
Installasjon av vannbårene kuldeanlegg			■
Spesielle rørinstallasjoner i industri og sykehus			■
Rørpressing			■
Installasjon av klimatekniske anlegg:			
Installasjon av ventilasjonsanlegg	■		
Installasjon av kuldeanlegg			■
Installasjon av automatisk styring for ventilasjonsanlegg			■
Løfteinnretninger :			
Heiser		■	
Rulletrapper og rullende fortau			■
Installasjon av sikkerhets- og alarmsystemer:			
Brannalarmanlegg		■	
Nørdlysanlegg		■	

§ 13 Tiltaksklasse 1

Det vises til det som er sagt i veiledningens § 12.

§ 14 Tiltaksklasse 2

Det vises til det som er sagt i veiledningens § 12.

§ 15 Tiltaksklasse 3

Det vises til det som er sagt i veiledningens § 12.

Kap. V Lokal godkjenning av foretak mv. for ansvarsrett

§ 16 Lokal godkjenning av foretak

Kommunen skal vurdere om den sentrale godkjenningens angivelse av foretaks-klasse og funksjon er i overensstemmelse med de krav det enkelte tiltak stiller til tiltaksklasse og kvalifikasjoner. Hvis det ikke foreligger sentral godkjenning, må kommunen selv gjennomgå og vurdere kravene som stilles til godkjenning. Dette vil normal skje ved forbindelse med prosjekterings- eller ansvarsoppgave. Det vil forenkle saksbehandlingen dersom vedkommende foretak har søkt sentral godkjenning først. Dette bør opplyses av kommunen. Sentral godkjenning er hensiktsmessig for den som søker ansvarsrett i flere enn en kommune. Sentral godkjenning vil også være et godt hjelpemiddel for valg av riktig kompetansenivå i entreprisen.

Lokal godkjenning betyr at kommunen har funnet at det aktuelle foretaket oppfyller kravene i denne forskrift og dermed anses å ha tilstrekkelig kvalifikasjoner til å gjennomføre sin del av tiltaket.

Dersom vilkårene for godkjenning er til stede skal godkjenning gis. Kommunen har ikke adgang til å vurdere hensiktsmessigheten ut fra et mer eller mindre «fritt» skjønn - og eventuelt nekte lokal godkjenning etter en slik vurdering. Godkjenning skal gis dersom vilkårene i forskriften er oppfylt. Motsetningsvis har ikke kommunen adgang til å innvilge lokal godkjenning dersom forskriftens vilkår ikke er oppfylt.

I de tilfeller hvor kommunen ikke har tilstrekkelig kompetanse til å foreta bedømmelse kan de henvende seg til sekretariatet for den sentrale godkjenningsordningen - Statens bygningstekniske etat - som generell rådgiver. Se forøvrig plan- og bygningsloven § 93 b nr. 4 som fastslår at kommunen kan nekte bruk av en bestemt prosjekterende, dersom vedkommende i angjeldende sak eller tidligere har vist seg ikke faglig kompetent til oppgaven. Etter samme bestemmelse skal vedkommende ha anledning til å uttale seg først.

Etter § 16 nr 1 er det kun foretak som kan godkjennes og ikke personer. Godkjenning kan f.eks ikke gis til ansatte innen et foretak.

Foretak er juridisk person som har som formål å drive næringsvirksomhet. Et foretak i relasjon til plan- og bygningsloven vil også være en selvstendig næringsdrivende som utfører kontraktsforpliktet arbeid på byggverket. Som foretak regnes i denne forbindelse også etater og andre offentlige organer registrert i enhetsregisteret. Se lov om registrering av foretak av 11. juni 1985 nr 78 §§ 2-1 og 2-2 og lov om enhetsregisteret av 3. juni 1994 nr 15 § 4.

Videre gjelder kommunal godkjenning kun for enkeltoppgaver. Vedkommende foretak må søke om godkjenning for hver enkel oppgave. Oppgaven varer så lenge prosjektet pågår med de begrensninger som følger av plan- og bygningsloven § 96 og med mindre den lokale godkjenningen trekkes tilbake.

Grunnlaget for lokal godkjenning er fordelingen av ansvar for funksjoner og oppgaver som tiltaket består av. Det er tiltakshaver som foreslår fordeling av ansvar for funksjoner og oppgaver i tiltaket. Prosjekteringsoppgave må vedlegges ramme-søknaden. Den skal inneholde oppdeling av oppgaver, og plassering i fagområde og tiltaksklasse. Dette har en kalt tiltaksprofil. Det påligger kommunen å godkjenne ansvarsfordelingen når det er dokumentert hvilke oppgaver tiltaket består av og hvilke godkjenningsområder - funksjon, fagområde og tiltaksklasse - disse plasseres i.

Forskriftens krav til foretaks kvalifikasjoner skal vurderes i forhold til de oppgaver det aktuelle tiltak består av.

Ansvar for et kravsområde kan ofte være fordelt på flere aktører. Ofte vil en av dem ha et hovedansvar, men vil i myndighetssammenheng være underlagt ansvarlig samordner.

Den ansvarlige utførende vil som regel stå i direkte kontraktsforhold til tiltakshaver eller ansvarlig samordner. Dersom en utførende er underlagt annen ansvarlig utførende som innehar kompetanse i forhold til oppgaven som skal utføres, står førstnevnte ikke direkte ansvarlig ovenfor myndighetene.

Forskriften stiller de samme kravene til lokal og sentral godkjenning. Det er viktig at bestemmelsene praktiseres på samme måte på både lokalt og sentralt nivå. Dette for å sikre en størst mulig grad av likebehandling og for at den sentrale godkjenningsordningen skal ha troverdighet.

Det er full adgang til forhåndsbehandling av søknad om godkjenning. Men søker må senest ha fått godkjenning ved søknad om rammetillatelse. Dette gjelder også prosjekterende som deltar i søknadsutformingen. Godkjenning av de prosjekterende for søknad om igangsettingstillatelse, samordner og utførende må *senest* godkjennes i forbindelse med igangsettingstillatelse.

Kommunens avgjørelse om tildeling eller avslag på søknad om godkjenning er et selvstendig enkeltvedtak. Vedtaket og saksforberedelsen reguleres av forvaltningslovens bestemmelser. Dette innebærer at saken må være tilstrekkelig opplyst før vedtak, vedtaket må kunne identifiseres og at vedtaket skal begrunnes. Vedtaket kan påklages, se § 21.

Kommunen skal behandle søknad om lokal godkjenning uten «ugrunnet opphold». Dette understreker betydningen av at kommunen skal ferdigbehandle søknadene om godkjenning så raskt som mulig. Men en må akseptere at bedømmelse av kvalifikasjoner kan ta tid hvis en ikke har sentral godkjenning.

§ 17 Personlig godkjenning

1. Personlig godkjenning i «særlige tilfeller»

Bestemmelsen gir kommunen adgang til å gjøre unntak fra hovedregelen om at godkjenningen skal gjelde foretak. Kommunen kan i «særlige tilfeller» gi personlig godkjenning til faglig kvalifisert person. Uttrykket «særlige tilfeller» er anvendt for å understreke betydningen av at slik godkjenning bare unntaksvis skal innvilges. I vurderingen skal det legges vekt på om vedkommende søker har langvarig og relevant erfaring og eventuell utdanning. Dersom personen driver byggevirksomhet

som enkeltmannsforetak omfattes han ikke av denne bestemmelsen. I slike tilfeller er det enkeltmannsforetaket som skal godkjennes.

Kravene til dokumentasjon i kapitlene II og III gjelder tilsvarende her.

Kommunen har ikke plikt til å gi personlig godkjenning selv om vilkårene for dette er oppfylt, jfr. ordet «kan» i bestemmelsen. Ingen har noe rettskrav på å få personlig godkjenning. Dette beror på kommunens såkalte «frie skjønn».

2. Personlig godkjenning for «enkle tiltak»

Kommunen har også adgang til å gi personlig godkjenning for ansvarlig utførende selv om tilfellet ikke er å anse som «særlig». Bestemmelsen åpner for godkjenning av selvbyggere. Dette gjelder for såkalte «enkle tiltak» som er søknadspliktige (plan- og bygningsloven § 95 b) innen tiltaksklasse 1 når det gjelder bolig- eller fritidsbygning til eget bruk.

Kravene i kapitlene II og III kommer her ikke til anvendelse. Forutsetningen er at vedkommende sannsynliggjør at arbeidet vil bli utført i samsvar med plan- og bygningsloven og dens underliggende regelverk. Dette antas å være tilfellet når:

- det foreligger kontrollerte tegninger,
- vedkommende vil følge anerkjente anvisninger for arbeidet (f eks følger Byggforskeren fra NBI), og
- vedkommende vil la kontrollen foretas av godkjent kontrollerende.

Også når det gjelder nr. 2 beror det på kommunens skjønn om det skal gis personlig godkjenning, jfr. ordet «kan» i bestemmelsen. Det kan også her stilles vilkår. Vilrårene bør gjelde sannsynligheten for at regelverket blir fulgt, som nevnt ovenfor.

Bestemmelsen åpner også for at kommunen under den samme forutsetningen kan godkjenne person som ansvarlig prosjekterende og ansvarlig søker. I forskriften er det angitt at dette bare gjelder for små tiltak. Det må forstås å gjelde for enkle tiltak som omfattes av plan- og bygningsloven § 95 b og samtidig er avgrenset til bolig- eller fritidsformål for eget bruk. «Små» må derved sees som en avgrensning i forhold til § 95 b. Det er god grunn til å være forsiktig ved godkjenning av selvbygger i alle rollene som prosjekterende, søker og utførende med mindre sannsynligheten for at regelverket følges er stor, f eks gjennom kontroll.

§ 18 Gebyr for lokal godkjenning

Gebyr for lokal godkjenning følger reglene for gebyrfastsettelse i plan- og bygningsloven § 109. Gebyr etter § 109 skal gå til hel eller delvis dekning av bygningsmyndighetenes utgifter ved saksbehandlingen. Det er opp til kommunen hvor stor dekning en ønsker. Men § 109 gir ikke hjemmel til å kreve gebyr som overstiger kommunens gjennomsnittlige utgifter ved byggesaksbehandlingen, dvs selvkost.

Gebyr for lokal godkjenning skal ta hensyn til om det foreligger sentral godkjenning. Dette fordi kommunens arbeid med godkjenningen blir enklere.

§ 19 Foretakets opplysningsplikt. Endringer m.m

Foretak og andre med lokal godkjenning plikter, inntil byggesaken er avsluttet, å melde fra til kommunen dersom de ikke lenger oppfyller forutsetningene for godkjenningen. Dette bør gjøres så raskt som mulig.

§ 20 Tilbaketrekking av lokal godkjenning. Advarsel

Kommunen kan trekke tilbake lokal godkjenning (ansvarsrett) dersom vedkommende ansvarlige foretak har unnlatt å utføre sin del av oppgavene i følge ansvarsoppgaven gjennom å unnlate å sørge for prosjektering, utførelse eller kontroll i samsvar med plan- og bygningslovgivningen. En har ikke funnet det rimelig at enhver av de nevnte unnlater uten videre skal føre til at godkjenningen må tilbakeføres. Bestemmelsen setter derfor krav om at foretaket «i vesentlig grad» har unnlatt nevnte oppgaver. Videre kan lokal godkjenning trekkes tilbake fra kommunen når det unnlates å rette avvik. Godkjenningen kan også trekkes tilbake pga manglende oppfyllelse av forutsetningene ved godkjenningen.

Tilbaketrekking må videre sees i sammenheng med lovens øvrige sanksjoner, se plan- og bygningsloven § 116 b. Det må foretas en totalvurdering av overtredelsen før en enkelt sanksjon blir anvendt. Tilbaketrekkingen må stå i rimelig sammenheng med vedkommende ulovlighet. Det skal derfor i vurderingen legges vekt på hvor alvorlig tilbaketrekkingen er i forhold til virkningene av dette. Dette er ikke annet enn det som følger av forvaltningsrettens ulovfestede regler om myndighetsmisbruk. I avgjørelsen bør en ta hensyn til grad av uaktsomhet eller skyld hos søker. Relevante momenter vil også være overtredelsens grovhet, og de skadevirkninger de medfører. Likeledes bør en ta hensyn til hvilke fordeler tiltakshaver eller det aktuelle foretak har oppnådd ved det ulovlige.

Samordner vil kunne fratras ansvarsrett dersom foretaket forsettlig eller uaktsomt gir feil eller mangelfulle opplysninger eller dokumentasjon som legges til grunn for vedtak om brukstillatelse eller ferdigattest eller unnlater å melde vesentlige forhold som strider mot vilkår i tillatelsene eller byggebestemmelser.

Såvel prosjekterende og utførende vil kunne fratras ansvarsrett ved at foretaket unnlater å rette opp feil eller mangler som er påvist ved kontroll eller når vesentlige feil eller mangler påviselig skyldes manglende kvalifikasjoner eller system.

Kontrollerende kan fratras ansvarsrett ved at foretaket forsettlig eller ved uaktsomhet unnlater å kontrollere forhold som er gitt i kontrollplanens kontrollomfang eller gir feil eller mangelfulle opplysninger eller dokumentasjon om foretatt kontroll.

Før vedtak fattes skal kommunen «påse at saken er så godt opplyst som mulig», se forvaltningsloven § 17. Videre er det også viktig at det berørte foretak får underretning om hva som skjer, slik at de har muligheter for å utøve sine rettigheter og gi uttalelse. Før det fattes vedtak om tilbaketrekking må derfor kommunen gi advarsel med frist for å uttale seg. Varsel bør gis på et meget tidlig stadium. Hvor lang frist som skal gis vil bero bl a på hvor mye saken haster og vanskelighetsgraden. Forøvrig gjelder forvaltningsloven av 10. februar 1967.

Kommunen har ifølge bestemmelsens ordlyd ikke noen plikt til å trekke tilbake godkjenningen dersom vilkårene for dette er tilstede, jfr. ordet «kan» i bestemmelsen. Etter plan- og bygningsloven § 10-1 skal imidlertid kommunen føre tilsyn med at loven overholdes i kommunen. I dette må det i utgangspunktet også ligge en viss

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

plikt å anvende bestemmelsen. Det er viktig at sanksjonen brukes slik at systemet i det hele tatt fungerer og en oppnår den tilsiktede virkning. Kommunen bør være varsom med å trekke tilbake ansvarsrett dersom ansvarsoppgaven viser seg å inneholde uklarheter, eller det ansvarlige foretak sannsynliggjør at feilen skyldes andre forhold som foretaket ikke er herre over.

Kommunen har plikt til å rapportere vedtak om tilbaketrekking av lokal godkjenning til sekretariatet for den sentrale godkjenningsordningen - Statens bygningstekniske etat. Rapporten bør inneholde begrunnelsen for tilbaketrekkingen. Dette som grunnlag for eventuell vurdering av tilbaketrekking av sentral godkjenning. Kommunene vil sitte med omfattende opplysninger om hvordan foretakene fungerer i forhold til godkjenningskravene. Dette er opplysninger som også vil være av stor betydning for andre kommuner, fremtidige tiltakshavere, andre medkontrahenter og ikke minst forvaltningen av den sentrale godkjenningsordningen.

Bestemmelsen pålegger imidlertid ikke fylkesmannen som klageinstans for kommunens vedtak noen plikt til å rapportere sine vedtak om tilbaketrekking. Fylkesmannen bør likevel innarbeide rutiner fordi dette da det som nevnt er av stor betydning at sekretariatet er underrettet.

Ny godkjenning skal gis dersom foretaket dokumenterer på ny at det oppfyller vilkårene etter denne forskrift. Foretaket må da sende inn ny søknad.

§ 21 Klage - lokal godkjenning

Vedtak om lokal godkjenning og vedtak om tilbaketrekking er enkeltvedtak som kan påklages av parter og andre med klageinteresse. Det vil her for det første dreie seg om klage på avslag på søknad om lokal godkjenning, og for det andre klage på tilbakekalling av lokal godkjenning.

Kommunale henvendelser og innrapporteringer er ikke å anse som enkeltvedtak og kan således ikke påklages.

Fylkesmannen er klageorgan når det gjelder lokal godkjenning, etter vanlige regler for byggesaksbehandling. Dette kan skje som egen sak eller som del av byggesaken ellers, avhengig av om spørsmålet er skilt ut som egen sak i kommunens behandling. Hans vedtak er endelig og kan ikke påklages videre. Klagen stiles til fylkesmannen og sendes til den kommunen som har truffet vedtaket.

Fylkesmannen skal i sin behandling vurdere både de rent rettslige spørsmål i forbindelse med klagen og de spørsmål som hører under forvaltningslovens frie skjønn, se forvaltningsloven § 34. Dersom det er nødvendig kan han innhente nødvendig teknisk bistand fra sekretariatet for sentral godkjenning - Statens bygningstekniske etat.

Etter § 21 kan enkeltvedtak påklages av part eller annen med rettslig klageinteresse. Dette er følger også av forvaltningsloven § 28.

Hvem som er å anse som part er definert i forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav e hvor det står at en part er en person som avgjørelsen retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder.

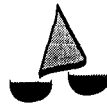
For å ha «rettslig klageinteresse» kreves det at en har en viss tilknytning til vedkommende sak. Vedtaket trenger nødvendigvis ikke å ha rettslige konsekvenser for

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

klageren. Det er tilstrekkelig at vedkommendes interesse er av en slik karakter og styrke at det er rimelig å gi ham et rettskrav på å få vedtaket overprøvd. Gode grunner taler imidlertid for at klageinteressen vurderes strengt her. Dette er forutsatt i Ot.prp. nr. 39 (1993-94) s. 103. Klageinteressen må vurderes opp mot temaet for klagesaken, som f.eks. vil være knyttet til om godkjenning er avslått. Klager ut fra for eksempel konkurransemessige hensyn bør undergis særskilt vurdering av om rettslig klageinteresse foreligger, før den eventuelt kan avvises. Dette gjelder for eksempel firma som ønsker å påklage et vedtak om godkjenning fordi de ønsker å styrke sin egen posisjon i markedet. Det samme gjelder for organisasjoner som opptrer for å fremme sine medlemmers markedsinteresser.

Når det gjelder foretak, vil både foretaket som sådan og den eller de personer som foretakets ansvarsrett i realiteten baseres på, kunne klage. Også tiltakshaver og bransjeorganisasjoner vil kunne ha klageinteresse.

Kap. VI Sentral godkjenning av foretak

§ 22 Sentral godkjenning

Bakgrunnen for en sentral godkjenningsordning er å bidra til økt forutsigelighet for at plan- og bygningslovens bestemmelser oppfylles, ved at det forhåndsvurdere nødvendig og relevant kompetanse hos aktørene innen bransjen. Sentral godkjenning forenkler dokumentasjon i den enkelte byggesak, fordi vedtak om sentral godkjenning skal legges til grunn for den lokale godkjenning.

Dersom vilkårene for sentral godkjenning er oppfylt skal slik godkjenning innvilges.

Sentral godkjenning gis kun til foretak. Forskriften inneholder ikke unntaksregler for at slik godkjenning kan gis til person. Se også merknadene til § 16.

Sentral godkjenning gjelder generell kompetanse innenfor gitte fagkategorier i forhold til vanskelighetsgrad og konsekvens for typiske arbeidsoppgaver innen bygg- og anlegg, og vil tjene som dokumentasjon ved lokal godkjenning. Kommunene gir ikke generell godkjenning av foretakenes kompetanse. De gir kun godkjenning i forhold til hver enkelt oppgave.

Det er opp til det enkelte foretak om en velger å dokumentere kvalifikasjonskravene en gang for alle gjennom sentral godkjenning, og dermed spare saksbehandling og ressurser i den lokale vurderingen, eller om en vil gjenta prosessen for hvert prosjekt.

§ 23 Godkjenningens varighet

Sentral godkjenning gis for 24 måneder og fornyes såfremt foretaket dokumenterer at det fortsatt tilfredsstillende vilkårene for godkjenning. Fornyelse skjer ved at vedkommende foretak melder fra til sekretariatet innen 2 måneder før utløpet av godkjenningsperioden om fortsatt oppfyllelse av vilkårene for godkjenning. Dette må skje på en særskilt blankett. Dersom dette ikke blir gjort opphører godkjenningen å gjelde. Foretaket må da sende inn ny søknad og således forvente lengre saksbehandlingstid.

§ 24 Søknad om sentral godkjenning av utøvere for ansvarsrett

Bestemmelsen gir regler for søknadens utforming og innhold. Den sentrale godkjenningsordningen vil utdype dette i en særskilt veiledning som utgis våren 1997.

§ 25 Sentral godkjenning av foretak innen tiltaksområder som behandles etter annen lovgivning

Det er i forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker kapittel II gjort unntak for visse typer tiltak som også behandles etter annen lovgivning. (Tiltakene omfatter offentlige veianlegg, jernbanetekniske anlegg, vassdragsanlegg, skogbruksveier, hemmelige militære anlegg mm). For disse tiltak kan det likevel være et behov for sentral godkjenning, og § 25 åpner for en tilpasning av kravene i denne forskrift til slike tiltak som nevnt. Den sentrale godkjenningsordningen vil i samråd med de berørte organene utforme egnede vurderingskriterier, faginndelinger mv i tråd med hovedlinjene i forskriften. Dette vil først og fremst være godkjenninger som kan tjene som dokumentasjonshjelp i forhold til vedkommende særlov eller i entreprisesammenheng eller der vedkommende organ samarbeider med kommunale bygningsmyndigheter. Saksbehandling i slike saker fordrer imidlertid et samarbeid med de aktuelle sektormyndighetene for å sikre tilpassing av kvalifikasjonskravene. Bestemmelsen pålegger derfor den sentrale godkjenningsordningen et samarbeid med berørte sektormyndigheter så langt det er nødvendig.

§ 26 Foretakets opplysningsplikt om endringer av betydning for den sentrale godkjenningen

For at godkjenningen skal virke etter sin hensikt, vil det være nødvendig med oppdatering (revisjon) og tilbakemelding. Det vil derfor være nødvendig at foretaket opplyser om endringer som har betydning for godkjenningen. Dette vil gi registeret en oppdatert troverdighet, og innskjerpe bransjens ivaretagelse av egen kompetanse og kvalitetsnivå.

§ 26 pålegger derfor foretak med sentral godkjenning av eget tiltak å melde fra til godkjenningsordningen om endringer som har betydning for godkjenningen. Eksempler på slike endringer er:

- vesentlig endring av den faglige ledelse. Med vesentlig endring siktes det her til at den/de personer som dekker faglige kvalifikasjoner og er knyttet til foretakets godkjenning, ikke lenger er ansatt eller innehar tidligere funksjoner i foretaket.
- antallet av slikt personell reduseres i forhold til foretakets oppdragsportefølje slik at arbeider av betydning for oppfyllelse av myndighetskrav ikke står under reell faglig ledelse.
- Dersom en nyansatt har overtatt funksjonen og dekker de samme kvalifikasjonene som angitt i de enkelte krav er det ikke nødvendig med melding til godkjenningsorganet.
- Permanente endringer i foretakets ledelse, vesentlig omorganisering av foretaket, avvikling eller konkursbehandling pliktes meldt så raskt som mulig.

§ 27 Tilbaketrekking av sentral godkjenning. Advarsel

Sentral godkjenning kan trekkes tilbake ved overtredelse av plan- og bygningsloven og dens underliggende regelverk. Det er ikke rimelig at enhver overtredelse uten videre skal medføre at godkjenningen må tilbaketrekkes. Derfor krever forskriften at overtredelsen må ha vært vesentlig.

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

Tilbaketrekking pga et enkeltstående tilfelle kan virke urimelig for større foretak med mange prosjekter samtidig. En antar at det derfor i vurderingen bør legges til grunn kriterier som grove overtredelser før en eventuell tilbaketrekking kan skje. Dette av hensyn til den drastiske virkningen en tilbaketrekking vil ha for det enkelte foretak.

Videre kan sentral godkjenning tilbaketrekkes dersom vedkommende foretak ikke lenger oppfyller de nødvendige kvalifikasjonskrav for godkjenning eller på annen måte ikke oppfyller kravene for godkjenning.

Vedtak om tilbaketrekking gjelder inntil foretaket ved ny søknad kan dokumentere at vedkommende forhold er rettet og vilkårene for godkjenning forøvrig er til stede.

Før vedtak om tilbaketrekking treffes skal foretaket gis advarsel med frist til å uttale seg.

Godkjenningen faller automatisk bort dersom gebyr ikke er innbetalt ved påkrav.

Se også merknader til § 20.

§ 28 Register over foretak med sentral godkjenning

Registeret er offentlig og vil skape god oversikt over de godkjente foretak. Det vil være av stor nytte for kommunene og den enkelte forbruker.

Registeret vil bli periodisk utgitt i bokform. For at brukerne skal få lett tilgang til registeret vil det som et supplement også bli lagt ut på internett. Adressen er:

<http://www.bebygg.no/>

For at systemet skal fungere effektivt kan det være fordel om de kommunale bygningsmyndigheter og fylkesmennene skaffer seg tilgang til internett slik at de til enhver tid er oppdatert ved behandlingen av søknader om lokal godkjenning. Men det påhviler de enkelte aktører å legge frem dokumentasjonen i den enkelte byggesak. Det er derfor ikke særlig fare for at en kommune eller fylkesmann risikerer å behandle byggesaker på uriktig faktisk grunnlag.

Registeret skal inneholde opplysninger om et foretaks identifikasjon, godkjenningsområde og godkjenningens varighet.

§ 29 Gebyr for sentral godkjenning

Gebyrene fastsettes av Kommunal- og arbeidsdepartementet.

I første omgang vil det være gebyr for

- Saksbehandling ved søknad om godkjenning. Gebyret vil være pr funksjon. Det vil også være tillegg for hver faglige leder (utover den første) som godkjenningen er basert på.
- Årlig gebyr for å stå oppført i register. Gebyret skal også betales for det første året.
- Inntil videre vil gebyr for fornyelse ikke bli krevet, men det forskriften gir åpning for slikt gebyr.

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

§ 30 Klage - sentral godkjenning

Vedtak i Godkjenningsnemnda eller dennes sekretariat kan påklages til Kommunal- og arbeidsdepartementet av parter og andre med rettslig klageinteresse. Klagen stiles til departementet og sendes til

Statens bygningstekniske etat
Postboks 8185 Dep
0034 Oslo

Se forøvrig merknadene til § 21 om klageretten.

Kap. VII Ikraftsetting og overgangsortninger

§ 31 Ikrafttreden

Den sentrale godkjenningsordningen skal være i funksjon fra 1. april 1997, mens resten av regelverket skal virke fra 1. juli 1997. Dette gjøres for at den sentrale ordningen skal kunne virke en tid før kommunene må bruke regelverket.

Selv om godkjenningskriteriene er de samme for sentral og lokal godkjenning, skal de gjøres gjeldende for den sentrale godkjenningen fra 1. april 1997.

§ 32 Overgangsbestemmelser

Det er bare for lokal godkjenning det gis overgangsregler - den sentrale godkjenningen er ny og frivillig, og gjelder helt og fullt fra når foretakene velger å sende inn søknad.

Det viktigste nye i godkjenningen er systemkravene, resten er «ordinære» krav til utdanning og praksis, riktignok rettet mot foretak og ikke personer, og systematisert noe annerledes enn tidligere. Kravene til utdanning og praksis er likevel ikke så forskjellige fra tidligere krav til utførende at det vil være behov for særskilte overgangsregler, bortsett fra at tidligere godkjenninger skal gjelde, se nedenfor.

Systemkravene er nye. Det gis en overgangsperiode på 2 år fra ikrafttreden av hele regelverket før det kreves system etter forskriftens kapittel II. Også før denne tid er det viktig å få i gang en utvikling av systemene, og dette er gjort på den måten at det etter 1 år, dvs 1. juli 1998 blir krevd erklæring om at foretaket er i ferd med å utvikle eller innføre system. Innen 1. juli 1999 skal altså foretakene ha innført system. Overgangsregelen gjelder som nevnt bare kravene til lokal godkjenning, ved sentral godkjenning gjelder systemkravet med en gang.

Tidligere godkjenninger kan brukes som dokumentasjon for utdanning og praksis i en overgangsperiode på 2 år. For entreprenørgodkjenning og godkjenning etter håndverksloven regnes det med at plasseringen i klasser kan gjøres etter tidligere godkjenning, slik at kommunene kan vurdere godkjenningen direkte i forhold til tiltaksklasser. Kommunene trenger derfor ikke foreta grundige vurderinger for å plassere foretakene i foretaksklasser, men må likevel sørge for at det er foretakene som gis godkjenning, og forvise seg om at tidligere godkjenninger fremdeles gjelder personer i foretakenes faglige ledelse.

Andre godkjenninger (særlig bransjegodkjenninger) sidestilles med entreprenørgodkjenning, og gir grunnlag for lokal godkjenning i 2 år, dvs. frem til 1. juli 1999. Disse må imidlertid plasseres i foretaksklasser etter forskriftens kapittel III før de sammenholdes med tiltaksklassene.

Norsk Byggtjenestes Forlag
ISBN 82-7258-254-6